

ὁ δὲ δημοφειδής]^{ε)} οἱ δημοφειδῆτες τοῦτο· ἀλλὰ λέγομεν τὴν μανδᾶν μὴ δίδουθαι τῷ φίσκῳ· οὔτε γὰρ ἐξ ἀντεγέστω τοῦτο πέπρακται, τουτέστιν, οὔτε γέγονεν τὸ συναλλαγμᾶ πρὸς τὸν ἐνταλθέντα Πρίμου πρὸ τῆς δημοφειδῆς, ὡςτε λέγειν ἡμᾶς, μετὰ τῶν ἄλλων πραγμάτων τὴν κατὰ Πρίμου ἀγωγὴν ἐπὶ τὸν φίσκον μετέρχεσθαι· μετὰ γὰρ τὴν δημοφειδῆ ταῦτα συνέβη.

† Ζῆται βιβ. ξ'. tit. νδ'. κεφ. ιε'. ὁ φησὶν· ὁ περιοριζόμενος τὴν πολιτείαν μὲν ἀπόλλει, οὐ μὴν τὴν ἐλευθερίαν· καὶ τῶν μὲν ἰδικῶν νόμων τῆς πολιτείας στερεῖται, τοῖς δὲ ἐθνηκοῖς κέχρηται. ἀγορεύει γὰρ καὶ πολεῖ, μισθοῖ καὶ μισθοῦται, καὶ δανειὸν πρᾶττει καὶ τὰ λοιπὰ τὰ παραπλήσια. καὶ τὸ θέμα β'. αὐτὸ κεφ. ὕπερ φησὶν· ὁ χωρὶς βασιλέως ὑπὸ ἀρχοντος περιοριωθεὶς καὶ κληρονομεῖ, καὶ δωρεῆς κατὰ διαθήκας λαμβάνει. καὶ τὸ κεφ. ιε'. ὕπερ φησὶν· οἱ περιοριωμένοι οὐδὲ κληρονομίαν, οὐδὲ ληγάτα λαμβάνουσι· καταλαμβάνεται δὲ αὐτοῖς τὰ πρὸς ἀποτροφὴν καὶ τὰς ἄλλας χρείας ἀρκούντα. ζῆται καὶ βιβ. ιγ'. tit. β'. κεφ. λα'. [Sch. q. II. 183.]

Αἱ αἰσχραὶ ἐντολαὶ ἦτοι προτροπαὶ^{f)} οὐ συνίστανται, οἷον ἐπὶ τῷ ἱεροσυλῆσαι, ἢ φονεῦσαι, ἢ τραυματίσαι.

αἱ αἰσχραὶ ἐντολαὶ] Τοῦτο ἔγνωσ ἐν τῷ ε'. διγ. τοῦ παρόντος tit. ὅτι ἐπὶ αἰσχρῶν αἰτίᾳ μανδᾶτον οὐκ ἐξέρχεται.

Ἐὰν δώσω σοι^{g)} νομίσματα ἐπὶ τῷ δοῦναι Πέτρῳ, καὶ δαπανήσης αὐτὰ, ἔχω καὶ τὴν^{h)} περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν, καὶ τὴν φούρτιⁱ⁾. εἰ δὲ εἰπὼν σοι, οἰαδήποτε δοῦναι, μόνῃ τῇ περὶ ἐντολῆς^{k)} χάρα.

Ἐὰν δώσω σοι νομίσματα] Στεφ. Σημείωσαι, ὅτι ὁ λαβὼν πρᾶγμα ἐπὶ τῷ δοῦναι τινι, καὶ μὴ δεδωκὼς τοῦτο, ἀλλὰ δαπανήσας, κατέχεται καὶ τῇ μανδᾶ καὶ τῇ φούρτι· δηλον δὲ, ὅτι ἐν ᾧ κλέπτονος ψυχῇ τοῦτο περιεποιήσεν, τουτέστιν, εἰδὼς, παρὰ γνώμην δεσπότητος τοῦτο ποιεῖν, ἐδαπάνησεν, καὶ τὸν δεσπότην ἔτυχεν, δι' ὧν ἐποίησε, λυπήσας. οἶδας γὰρ τὸν λέγοντα κανόνα· sine enim affectu furtum non committitur.

* Ἐκατὸν παρόσον Σεῖῳ, ἐντελλόμενος αὐτῷ, Τιτῷ ταῦτα παρασχέω, λαβὼν ὁ Σεῖος ἐδαπάνησεν ταῦτα. ἔνοχος ἔσται μοι οὐ μόνον τῇ μανδᾶ, ἀλλὰ καὶ τῇ φούρτι. εἰ δὲ καὶ οὕτω δέδωκα, ὡςτε αὐτὸν παρασχέω, ἂ βούλεται, ὁ δὲ πάντα ἐδαπάνησεν, ὑπεύθυνος ἔσται τῇ μανδᾶ μόνον.

Κυρῆλλ. Ἐὰν δώσω σοι ε'. νομίσματα, ἵνα αὐτὰ δῶς Τιτῷ, καὶ κατὰσχῃς αὐτὰ, κατέχῃ μανδᾶ καὶ φούρτι· εἰ δὲ, οἷα θέλεις, εἶπον δοῦναι, μανδᾶ μόνῃ.

Ἐὰν χρεωστῶν σοι ἐντελλομαι τῷ δούλου σου, καταβαλεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ καὶ δανεισάμενος εἰσῆγαγε τοῖς λογισμοῖς σου, οὔτε τοῦ χρέους ἐλευθεροῦμαι, οὔτε τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ ἐνέχομαι, εἰ μὴ ἐπὶ τούτῳ ἐδανείσατο· οὐδὲ γὰρ τὰ ἴδια λάβῃ ὁ δανειστής^{l)}, οὐκ ἐλευθεροῦται ὁ χρεώστης.

Ἐὰν χρεωστῶν σοι] Ἐκατὸν ἐχρεώστου σοι νομίσματα. ἐντελλόμεν τῷ σὸ οἰκέτῃ, ταῦτα σοι καταβαλεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ. δανεισάμενος ὁ σὸς οἰκέτης παρὰ Πρίμου συνέγραψεν ἐν τοῖς σοῖς λογισμοῖς, ὡς ὑπεδέξατο παρ' ἐμοῦ τὰ ἐποφειλόμενά σοι τοσαῦτα νομίσματα καὶ τῇ σὴ προστέθεικε περιοριστῆ. καὶ φησὶν ὁ Νεράτιος· εἰ μὲν ἀπλοῦστερον ὁ οἰκέτης ἐδανείσατο παρὰ Πρίμου τὰ χρήματα, προσθεῖς ταῦτα τοῖς δεσποτικῶς λογισμοῖς οὔτε ἠλευθερώσεν ἐμὲ, οὔτε ἔνοχον ἐποίησε τῇ μανδᾶ σοι ὁ γε μὴν ἐλευθερώσθεις. εἰ δὲ οὕτως ἐδανείσατο, ὡςτε τὰ χρήματα ἐμῷ ὀνόματι καταβαλεῖν, εἰπόντος Πρίμου τοῦ κρεδύτου, δέξαι ταῦτα ὀνόματι τῶν ἐποφειλομένων τῷ σὸ δεσπότη καὶ ἐπὶ τὸν σὸν καταβαλε δεσπότην, ἐκάτερον συμψήσεται. ἀπαλλάττομαι γὰρ ἐγὼ τοῦ κονδικτικῶν καὶ κατέχομαι σοι τῇ μανδᾶ. ἀδιάφορον ἔστιν, πότερον ὁ οἰκέτης αὐτὸς

4) is, cuius bona publicata sunt] sed mandati actionem fisco dari non dicimus: neque enim ante gestum hoc est, hoc est, contractus cum Primo mandatario non initus est ante bonorum publicationem, ut actionem adversus Primum competentem cum ceteris rebus ad fiscum pervenisse diceremus: nam post bona publicata hoc contigit.

Quaere lib. 60. tit. 54. cap. 15. quo dicitur: Deportatus civitatem quidem amittit, nec vero libertatem: et speciali quidem iure civitatis privatur, iure gentium autem utitur. Emit enim et vendit, locat et conducit, mutuum contrahit et cetera similia. Et them. 2. eiusdem cap. quod ait: Deportatus a Praeside sine Principe et heres existere, et legata testamento capere potest. Et cap. 16. quod ait: Deportati neque hereditatem, nec legata capiunt: relinquuntur autem iis, quae ad victum et ad alias necessitates sufficiunt. Quaere et lib. 13. tit. 2. cap. 31.

Mandatum rei turpis⁵⁾ nullum est, utputa mandatum aedis sacrae spoliandae, aut hominis occidendi *D. XVII. I. vulnerandive.*

5) mandatum rei turpis] Hoc dig. 6. huius tituli didicisti, turpis rei mandatum non valere.

Si pecuniam tibi dederō⁶⁾, ut Petro eam dares, *L. 22. §. 7.* tuque eam consumseris, et mandati actionem habeo, et furti. At si mandaverim, ut, quaecunque velles, dares, mandati actioni tantum locus est. *D. eod.*

6) si pecuniam tibi dederō] Stephani. Nota, eum, qui rem accepit, ut eam alicui daret, eamque non dedit, sed consumsit, et mandati et furti teneri: videlicet, si animo furandi hoc fecit, hoc est, sciens, se contra domini voluntatem hoc facere, rem consumsit et dominum facto suo dolore affecit. Nosti enim regulam dicentem: Sine enim affectu furtum non committitur.

Centum Seio dedi eique mandavi, ut haec Titio daret. Seius pecuniam acceptam consumsit. Non solum mandati, verum etiam furti mihi tenebitur. Sed et si ita dedi, ut quaecunque vellet, daret, ille autem omnem pecuniam consumsit, mandati tantum tenebitur.

Cyrilli. Si centum tibi dederō, ut ea Titio dares, eaque retinueris, et mandati et furti teneris: sed si mandaverō, ut dares, quaecunque velles, mandati tantum teneris.

Si, cum tibi deberem⁷⁾, servo tuo mandavero, *L. 22. §. 8.* ut pro me solveret, quamvis mutuatus servus pecuniam rationibus tuis intulerit⁸⁾, nec debito liberor, nec mandati teneor, nisi in hoc pecuniam acceperit⁹⁾: quoties enim suum accipit creditor, debitor non liberatur. *D. eod.*

7) si, cum tibi deberem] Centum aureos tibi debebam. Servo tuo mandavi, ut eos pro me tibi solveret. Servus tuus mutua pecunia a Primo accepta rationibus tuis intulit, se a me, quod tibi debebatur, accepisse et tuis bonis adiecisse. Et ait Neratius: Si quidem servus simpliciter a Primo pecuniam mutuum acceperit, eamque rationibus domini intulerit, nec liberavit, neque mandati me tibi obligavit Quodsi sic pecuniam mutuum acceperit, ut eam meo nomine solveret, dicente Primo creditore, accipe hanc nomine eorum, quae domino tuo debentur, et tuo domino solve, utrumque continget. Ego enim conditione liberor, et tibi mandati teneor. Nihil interest, utrum servus ipse, an alius servi nomine pecuniam in hunc

e) Initium scholii in Cod. Coisl. desideratur. f) ἦτοι προτροπαὶ Fabr. Deest in Cod. Coisl. g) σοι Cod. Coisl. Deest apud Fabr. h) τὴν Cod. Coisl. Deest apud Fabr. i) Sic Cod. Coisl. Fabr. τὴν περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλοῦν. k) Fabr. add. ἀγωγῇ, quod deest in Cod. Coisl. l) ὁ δανειστής Fabr. Deest in Cod. Coisl. Non omittendum erat, ne referretur illud λάβῃ ad sequens χρεώστης.

ἴγουν ἕτερος ὀνόματι τοῦ οἰκέτου ὑποδέχεται ἐπὶ τούτῳ τῷ ὄρῳ τὰ νομίματα καὶ σοὶ κατέβληεν. ἐπὶ δὲ τοῦ προτέρου θεματισμοῦ διὰ τοῦτο οὐ τίκεται κατ' ἐμοῦ ἢ μανδάτι, ἐπειδὴ ἅμα τῇ δόσει τῇ ἀπὸ τοῦ Πρίμου εἰς τὸν οἰκέτην γέγονας δεσπότης τῶν χρημάτων διὰ μέσον τοῦ οἰκέτου, καὶ λοιπὸν ὡς ὑποδεχομένου σου χρήματα, ὧν γέγονας ἤδη δεσπότης, οὐκ ἔλευθεροῦμαι ἐγὼ τοῦ χρέους. ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρου θεματος, ἐπειδὴ δέδοται τὰ χρήματα ἐπὶ ὄρῳ τοῦ σοὶ καταβληθῆναι, τότε μεθίσταται ἡ δεσποτεία τῶν ἀργυρίων ἐπὶ σέ, ἐπειδὴν καταβλήθῃ σοὶ, καὶ εἰκότως ἔνοχος εἶναι σοὶ παύσομαι.

Κυρίλλου. Ἐνετείλαμην τῷ οἰκέτῃ σου, καταβλεῖν ὑπὲρ ἐμοῦ. κἂν δανεισάμενος καταβάλλῃ, οὐκ ἔλευθεροί με, εἰ μὴ ἅμα ἐπὶ ὄρῳ τοῦ καταβαλεῖν ἔδανείσατο. ὁ γὰρ διδούς τῷ δανειστῇ τὰ ἐποφληθόμενα ἐκ τῶν αὐτοῦ χρημάτων οὐκ ἔλευθεροῦται.

εἰς ἡγάγε τοῖς λογισμοῖς σου] Ἐἴτε γὰρ ἄλλος οἰκέτης, εἴτε αὐτὸς ὁ ἐνταλθεὶς εἰς τοὺς δεσποτικούς εἰσεκόμισεν λόγους τὸ χρέος τὸ ἐποφληθὲν παρ' ἐμοῦ, χωρὰ τοῖς εἰρημένους.

εἰ μὴ ἐπὶ τούτῳ ἔδανείσατο] Στεφ. Εἰ γὰρ μὴ ἐπὶ τούτῳ ἔλαβε παρὰ τοῦ δανειστοῦ τὰ νομίματα ὁ οἰκέτης, ἵνα ὑπὲρ ἐμοῦ καταβάλλῃ τῷ οἰκέτῃ δεσπότη, ἀλλ' ἄπλως οὕτως ἔδανείσατο, προσεπορίσθη καὶ πρὸ τῆς καταβολῆς ἡ δεσποτεία τῶν νομισμάτων τῷ δεσποτῇ τοῦ οἰκέτου, καὶ ἐπειδὴ τὸ λοιπὸν εὐρίσκειται τὰ οἰκίαι λυμβανῶν, οὐκ ἔλευθεροῦμαι, οὐδὲ ἢ μανδάτι τίκεται κατ' ἐμοῦ. utrumque contra esse, τούτῃσιν, καὶ ἐγὼ ἔλευθεροῦμαι τῆς προτέρως ἔνοχης, καὶ σὺ ἀρχεὶς κατ' ἐμοῦ ἔχειν τὴν μανδάτι ἐκ τοῦ παρ' ἐμοῦ γενομένου πρὸς τὸν οἰκέτην μανδάτου. εἴτε δὲ ἄλλος οἰκέτης, εἴτε αὐτὸς ὁ ἐνταλθεὶς εἰς τοὺς δεσποτικούς εἰσεκόμισε λόγους τὸ χρέος τὸ ἐποφληθὲν παρ' ἐμοῦ, χωρὰ τοῖς εἰρημένους. σημειώσαι τὸν κανόνα, ὅτι ἐφ' ὧν θεμάτων οἰκίαι τῷ δανειστῇ καταβάλλονται νομίμοι, ἐπὶ τούτοις οὐ τίκεται λυμβαλιῶν τῷ δεβλιῶρι.

Θεοφίλ. Ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου θεματος, ἔνθα ἀπλούστερον ὁ ἐνταλθεὶς οἰκέτης δανεισάμενος εἰς ἡγάγε τοῖς λογισμοῖς, διὰ τοῦτο οὐ τίκεται κατ' ἐμοῦ ἢ μανδάτι, ἐπειδὴ ἅμα τῇ δόσει τῇ ἀπὸ τοῦ δανειστοῦ εἰς τὸν οἰκέτην γέγονε δεσπότης τῶν χρημάτων ὁ τοῦ δούλου δεσπότης διὰ μέσον τοῦ δούλου, καὶ λοιπὸν ὡς ὑποδεχομένου χρήματα, ὧν γέγονε ἤδη δεσπότης, οὐκ ἔλευθεροῦμαι τοῦ χρέους. ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου θεματος, ἐπειδὴ δέδοται τὰ χρήματα ἐπὶ ὄρῳ τοῦ καταβληθῆναι αὐτῷ τῷ δεσποτῇ τοῦ δούλου ἐπ' ὀνόματι ἐμοῦ τοῦ δεβλιῶρος, τότε μεθίσταται ἡ δεσποτεία τῶν ἀργυρίων ἐπ' αὐτὸν, ἐπειδὴν καταβληθῶσιν αὐτῷ, καὶ εἰκότως παύσομαι ἔνοχος εἶναι τῷ δανειστῇ μου.

Σημείωσαι, ὅτε δοθῶσι τινι νομίματα ἐπὶ τῷ δοθῆναι πρὸς τινὰ ἐπὶ τοιαύτῳ ὄρῳ, τότε μετατίθεται ἐπὶ τὸν μέλλοντα λαβεῖν ἢ δεσποτεία τῶν νομισμάτων, ὅτε πληρωθῇ ὁ ὄρος.

† Ὡς προσώπῳ ἐμοὶ δανεισάμενος· τότε γὰρ ἔχεις κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγήν, κατὰ ἔλευθεροῦμαι τοῦ χρέους. [Sch. r. II. 183.]

l. 22. §. 9. Ἐὰν ὁ φεγγάς μου δοῦλος, ὧν παρὰ^{m)} τῷ κλέπτῃ, D. XVII. 1. δοῦλον ἀγοράσῃ καὶ κατὰ ἐντολήν αὐτοῦ παραδοθῇⁿ⁾ σοὶ, ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγήν. εἰ δὲ μὴ ἐνετείλατο δοθῆναι σοὶ τὸν δοῦλον, ἔχω κατὰ τοῦ πρώτου ἀγωγήν τὴν ἐκδικούσαν τὰ προαχθέντα πράγματα^{o)}, καὶ αὐτὸς κατὰ σοῦ τὴν περὶ τοῦ χρέους^{p)}.

ἐὰν ὁ φεγγάς μου δοῦλος] Θεοφίλ. Τὸν ἐμὸν οἰκέτην φεγγάδα γενόμενον εἰδὼς ὑπεδέξατο Πρίμος, ὥστε αὐτὸν κλοπῆν ἀμαρτάνειν ἐπὶ τῷ οἰκέτῃ. εὐπορήσας ποθὲν χρημάτων ὁ οἰκέτης ἠγόρασεν οἰκέτας. τοὺς οἰκέτας τούτους Τίτιον παρέδωκεν ὁ πρῶτος. κινήσῃ κατὰ Τίτιον τὴν μανδάτι, ὡς φησὶν ὁ Μαρκελλός, ἐπὶ τῷ ἀποκαταστήσῃ μοι τοὺς οἰκέτας. δοκεῖ γὰρ κατὰ μανδάτον τοῦ φεγγάδος εἰληφέναι τοὺς οἰκέτας ὁ Τίτιος. εἰ δὲ παρὰ γνώμην τοῦ ἐμοῦ οἰκέτου ὁ πρῶτος τοὺς οἰκέτας ἐπαδίδευσεν τῷ Τίτιῳ, τότε ὁ πρῶτος ἐναχθῆσεται τῇ προσπορισθείσῃ μοι ἐξ ἔμπτου προφάσει τῶν οἰκετῶν· αὐτὸς δὲ κινήσει κατὰ Τίτιον τὸν κοινικτικίον ἐπὶ ὀρεπετιῶν τῶν ἀνδραπόδων, ἅτινα δέδωκε τῷ Τίτιῳ, ὑποπτεύσας τυχὸν αὐτὸν εἶναι δεσπότην.

m) Sic Fabr. Cod. Coisl. περὶ. n) Cod. Coisl. περιδοθῆ. o) Sic Fabr. Cod. Coisl. pro τὴν ἐκδικούσαν etc. habet τὴν ἐξ ἔμπτου. p) Sic Fabr. Cod. Coisl. pro τὴν περὶ τοῦ χρέους habet τὸν ἰνδέβιτον.

finem acceperit et tibi solverit. Priore autem casu ideo adversus me mandati actio non nascitur, quia simul, ac Primus servo numerarat, dominus pecuniae per servum effectus es, et cum pecuniam accipias, cuius iam dominus fuisti, debito ego non liberor. Secundo autem casu, quia pecunia ad hoc data est, ut tibi solveretur, dominium eius a te tunc transfertur, cum soluta tibi fuerit, et merito obligatione adversus te liberabor.

Cyrilli. Mandavi servo tuo, ut pro me solveret. Quamvis pecunia mutua sumta solverit, tamen me non liberat, nisi ad hoc, ut solveret, eam mutua acceperit: nam qui creditori debitum ex pecunia creditoris solvit, non liberatur.

8) rationibus tuis intulerit] Sive enim alius servus, sive ipse, cui mandatum est, id, quod a me debebatur, rationibus dominicis intulerit, locus erit his, quae dicta sunt.

9) nisi in hoc pecuniam acceperit] Stephani. Nam si in hoc non acceperit a creditore servus pecuniam, ut pro me creditori suo solveret, sed simpliciter pecuniam mutua sumserit, etiam ante solutionem dominium nummorum domino servi acquisitum est, et quia dominus suum accipere videtur, neque ego liberor, nec mandati actio adversus me nascitur. Utrumque contra esse, hoc est, et liberor ego priori obligatione, et tu adversus me ex mandato a me servo dato mandati actionem habere incipis. Sive autem alius servus, sive ipse ille, cui mandatum est, rationibus dominicis id, quod a me debebatur, intulerit, locus erit his, quae dicta sunt. Nota regulam, quibus casibus creditori sui nummi solvantur, his debitorem non liberari.

Theophili. Priore quidem casu, quo servus, cui mandatum erat, simpliciter pecunia mutua sumta rationibus intulit, ideo mandati actio adversus me non nascitur, quia numeratione servo a creditore facta dominus servi dominium pecuniae nactus est per servum, et cum pecuniam accipiat, cuius dominus iam fuit, debito non liberor. Secundo autem casu, quia pecunia in hoc data est, ut meo, debitoris nomine domino servi solveretur, tunc dominium nummorum ad eum transfertur, cum ei soluti fuerint, et merito obligatione adversus creditorem meum liberor.

Nota, cum alicui nummi dati fuerint in hoc, ut alicui darentur, tunc dominium eorum in eum, qui accepturus eos est, transferri, cum finis ille impletus fuerit.

Quasi meo nomine pecuniam mutua acceperit: tunc enim habes adversus me mandati actionem, et ego liberor obligatione.

Si fugitivus servus meus¹⁰⁾, cum apud furem esset¹¹⁾, servum emerit, isque mandatu eius tibi traditus sit, adversus te mandati actionem¹²⁾ habeo. Si vero non mandaverit, ut servus tibi traderetur, adversus venditorem¹³⁾ actionem ex emto habeo, ipse vero¹⁴⁾ adversus te habet conditionem indebiti.

10) fugitivus servus meus] Theophili. Servum meum fugitivum sciens Primus suscepit, ita ut furtum in servo committeret. Servus, cum copiam pecuniae haberet, mancipia emit. Haec mancipia venditor Titio tradidit. Cum Titio mandati agam, ut ait Marcellus, ut mancipia mihi restituat. Titius enim mandatu fugitivi haec mancipia videtur accepisse. Sed si contra servi mei voluntatem venditor mancipia Titio tradidit, venditor actione ex emto mihi acquisita mancipiorum nomine convenietur: ipse vero adversus Titium conditione indebiti experietur, ut repetat mancipia, quae Titio dedit, existimans fortasse, eum esse dominum.

Κυρίλλ. Ὁ φυγάς μου δούλος, παρά⁹⁾ τῷ κλέπτη ὧν, ἠγόρασε δούλον. οὗτος παρεδόθη¹⁾ τῷ κλέπτη· εἰ μὲν μανδάτω τοῦ φυγάδος, κινῶ μανδάτην· εἰ δὲ μή, κινῶ ἐξ ἐμτο κατὰ τοῦ πρώτου, κακείνος κατὰ τοῦ κλέπτου ἰνδέβιτον κονδικτίμιον.

ὧν παρὰ τῷ κλέπτῃ] Στεφ. Κλέπτης γὰρ ἐστὶν ὁ ἐν εἰδήσει δεχόμενος τὸν φυγάδα οἰκέτην, κλέπτοτος δηλονότι ψυχῇ τοῦτο ποιῶν.

μανδάτι ἀκτιόνεμ²⁾] Κινῶ γὰρ κατὰ Τίτιον τὴν μανδάτι, ὡς τοῦ οἰκέτου ἐντεταμένον, αὐτὸν διὰ τοῦ πρώτου δεξασθαι τραδιευμένους ἐαυτῷ τοὺς οἰκέτας. Θίς γὰρ, ὅτι ὁ οἰκέτης εἶπε τῷ πρώτῳ ἀπελθῶν· Τίτιω εἶπέ, δεξαι τοὺς οἰκέτας τραδιευμένους· καὶ διὰ πεπρακτός ὡς περὶ αὐτῶν ἐντελλάτο. οἶδας γὰρ, ὅτι καὶ δι' ἀγγέλου ἐντελλόμεθα, καὶ συνίσταται μεταξὺ ἀπόντων μανδάτων.

Τοῦ Ἄνων. Μείνησο τῶν εἰρημένων βιβ. ιβ'. tit. α'. διγ. λα'. θεμ. β'. ἀνάγν. βιβ. ιθ'. tit. α'. διγ. κδ'. θεμ. β'.

κατὰ τοῦ πρώτου] * Ζῆτει βιβ. κγ'. tit. α'. κεφ. λα'. ὅτι δύναται καὶ φρανόμενα τὰ νομίματα ἐκδικῆσαι ὁ δεσπότης τῶν νομισμάτων ἀπὸ τοῦ πρώτου, καὶ ὅτι οὐκ ἄλλως ὁ πρώτης ἐνέχεται καὶ παπ..... τὸ πᾶν τίμημα καταβάλλῃ καὶ τὴν λοιπὰ πράξῃ, ὅσα ἐλεύθερος ἀγοράζων ἐπραττε. Ζῆτει καὶ βιβ. ιθ'. tit. ιη'. κεφ. κδ'. θεμ. β'.

καὶ αὐτός] † Ζῆτει βιβλίον κγ'. tit. α'. κεφ. λα'. ἐὰν καλῇ πίστει δούλον σου· καὶ βιβ. ιθ'. tit. η'. κεφ. κδ'. τὸν δούλον σου παρὰ κλέπτου ἠγόρασα. [Sch. s. II, 183.]

Ἐὰν ὁ δοθεὶς κουράτωρ ἐπὶ διαπράσει πραγμάτων τὰς τιμὰς τῶν πραθέντων μὴ καταβάλλῃ τοῖς δανεισταῖς, ὑπόκειται, τοῖς μὲν παροῦσι τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ, τοῖς ἀποῦσι δὲ τῇ περὶ διοικήσεως πραγμάτων. εἰ δὲ κατὰ ἐντολὴν τῶν παρόντων ἐπώλησεν, οὐκ αὐτός, ἀλλ' οἱ ἐντεταμένοι ἐνέχονται τοῖς ἀποῦσι τῇ περὶ διοικήσεως πραγμάτων. εἰ μὲντοι μόνους ἐαυτοὺς ἐνόμισαν εἶναι δανειστάς, οἱ ἐντεταμένοι τῇ ἰμφάκτουμ ἐνέχονται.

ἐὰν ὁ δοθεὶς κουράτωρ] Στεφ. Εἴπὸν σοι προθεωρῶν τὸ παρὸν θέμα, ὅτι, ἐὰν τις ὑπὸ αἴρεσιν γέγραπται κληρονομία καὶ μὴ δύναται ἠρημένης ἐπὶ τῆς αἰρέσεως ἀδεινεῖν, δύναται τὸ πολὺ τῶν νερεδιταρίων δανειστῶν μέρος προσελθεῖν τῷ ἀρχοντι καὶ αἰτῆσαι, κουράτωρα τῆς οὐσίας δοθῆναι, ὡς ὁ Παῦλος καὶ Οὐλιανὸς ἐν τῷ μζ'. βιβ. τῶν διγ. tit. ζ'. διγ. α'. καὶ β'. φησὶν.

Κυρίλλου. Ὁ κουράτωρ οὐσίας πωλήσας τοῖς παροῦσι τῶν δανειστῶν ὑπόκειται τῇ μανδίῃ· τοῖς δὲ ἀποῦσι, εἰ τῷ μανδίῳ τῶν παρόντων προσέσχεν, αὐτὸς οὐ κατέχεται νεγοτιόρουμ, ἀλλ' οὐ παρόντες δανεισταί· εἰ δὲ μόνον ἐνόμισαν εἶναι, ἰμφάκτουμ.

Δέκα τις ἔσχε κρεδίτωρας. κουράτωρ προεβλήθη τοῖς τούτου πράγμασιν, εἰδὼς πικρίας αὐτοῦ τοὺς κρεδίτωρας. τίχα δὲ (ἢ γὰρ συγκληρικὸς) ἐφείλον αὐτὸς διαπωλῆσαι τὴν οὐσίαν πᾶσαν καὶ τὰ τιμηματὶ καταβυλεῖν τοῖς κρεδίτορσι, πέπρακε τὰ πράγματα καὶ λαβὼν τὸ χρυσίον οὐδὲν δίδωσι τοῖς δανεισταῖς. Τρεβᾶτιος καὶ Οφίλιος δίδωσι τοῖς δανεισταῖς, ὧν παρουσία προεβλήθη, τὴν μανδίαν ἀγωγῇ καὶ αὐτοῦ, τοῖς δὲ ἀποῦσι τὴν νεγοτιόρουμ γεστόρουμ. ἀλλ' ὁ Παῦλος μανδάτου γὰρ ὑποκείμενου ἀρχεῖ ἢ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ, εἰ μὴ ἄρα εἶπη τις, τοῖς ἀπολιμπανομένοις δίδουθαι καὶ αὐτῶν. καίτοι εἰ μανδίῳ τῶν παρόντων ἐπραξε ταῦτα ὁ κουράτωρ, τοῖς ἀποῦσι οὐ δοθῆσεται ἢ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ κατὰ τοῦ κουράτωρος· κατὰ γὰρ τῶν παρόντων κρεδίτορον ἢ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ, ὡς νεγοτῖα πραξάντων ὑπὲρ τῶν ἀπόντων, ὡς ἐντελλόντο τῷ κουράτωρι.

* Κατὰ συναίνεσιν δὲ ἐμόθυμον τοιοῦτος κουράτωρ γίνεται τοῦ πλείονος μέρους τῶν δανειστῶν, ὡς βιβ. θ'. tit. ζ'. κεφ. μη'.

οὐκ αὐτός] Τοῦ Ἐναντιοφ. Καίτοι ἔδει τὸν κουράτωρα, ἐνταλθέντα παρὰ τῶν παρόντων καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόντων, ἐνέχεσθαι τοῖς ἀποῦσι τῇ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ. εἴρηται γὰρ βιβ. β'. τοῦ κωδ. tit. ιη'. διατ. ιθ'. ὅτι ἐὰν κατὰ μανδάτου

Cyrilli. Servus meus fugitivus, cum apud furem esset, servum emit. Is furi traditus est: si quidem mandatu fugitivi, mandati ago: sin minus, ex emto cum venditore ago, et ille conditione indebiti cum fure.

11) cum apud furem esset] Stephani. Fur enim est, qui sciens servum fugitivum suscipit, scilicet si animo furandi hoc faciat.

12) mandati actionem] Ago enim cum Titio mandati, quasi servus mandasset, ut mancipia per venditorem tradita sibi acciperet. Finge enim, servum, cum discederet, venditori dixisse: die Titio, ut mancipia tradita accipiat: et per venditorem quasi de his mandatum dedisse. Nosti enim, etiam per nuntium mandare nos posse, et mandatum inter absentes quoque contrahi.

Anonymi. Memineris eorum, quae lib. 12. tit. 1. dig. 31. them. 2. dicuntur. Lege lib. 19. tit. 1. dig. 24. them. 2.

13) adversus venditorem] Quaere lib. 23. tit. 1. cap. 31. quod dominus nummorum eos, si extent, ab emtore vindicare possit, et quod non aliter venditor teneatur, quam si dominus servi pretium solidum solvat et reliqua praestet, quaecumque homo liber emtor praestaret. Quaere et lib. 19. tit. 18. cap. 24. them. 2.

14) ipse vero] Quaere lib. 23. tit. 1. cap. 31. Si bona fide servum tuum: et lib. 19. tit. 8. cap. 21. Servum tuum a fure emi.

Si curator bonis vendendis datus¹⁵⁾ pretia rerum venditarum creditoribus non solverit, praesentibus D. XVII. 1. quidem mandati actione tenetur, absentibus autem negotiorum gestororum. Si vero mandatu praesentium distraxerit, non ipse¹⁶⁾, sed qui mandarunt¹⁷⁾, absentibus negotiorum gestororum actione tenentur. Si tamen se solos¹⁸⁾ esse creditores existimaverint, qui mandaverunt, actione in factum tenentur¹⁹⁾.

15) si curator bonis vendendis datus] Stephani. In praevia huius thematis inspectione exposui tibi, si quis sub conditione heres scriptus sit, et conditione adhuc pendente adire non possit, maiorem creditorum hereditariorum partem Praesidem adire ab eoque petere, ut curator bonis detur, ut Paulus et Ulpianus lib. 47. Digestorum tit. 7. dig. 1. et 2. aiunt.

Cyrilli. Curator bonorum, qui vendidit, praesentibus creditoribus mandati tenetur: absentibus autem, si mandatu praesentium vendidit, ipse non tenetur negotiorum gestororum, sed praesentes creditores: quodsi solos se esse creditores existimaverint, in factum tenentur.

Decem quis habuit creditores. Curator bonis eius datus est, qui omnes eius creditores noverat. Cum autem celeriter (erat enim debitor Senator) omnia bona distrahere et pretia creditoribus solvere deberet, res distraxit et pecunia accepta nihil creditoribus praestitit. Trebatius et Ofilius creditoribus, quibus praesentibus curator datus est, mandati actionem adversus eum tribuunt, absentibus autem negotiorum gestororum actionem. At Paulus: Nam interveniente mandato cessat negotiorum gestororum actio, nisi forte quis dixerit, absentibus eam dari adversus ipsos mandantes. Atqui, si mandatu praesentium haec curator gesserit, absentibus negotiorum gestororum actio adversus curatorem non dabitur: nam adversus praesentes creditores erit negotiorum gestororum actio, quasi negotia absentium gesserint, cum curatori mandatum darent.

Consensu maioris creditorum partis eiusmodi curator eligitur, ut lib. 9. tit. 7. cap. 48.

16) non ipse] Enantiophanis. Atqui curator, cui a praesentibus etiam absentium nomine mandatum datum est, absentibus negotiorum gestororum tenetur. Nam lib. 2. Cod. tit. 18. const. 14. dicitur: Si mandatu meo

q) Cod. Coisl. peri. r) Cod. Coisl. περιδοθη s) Haec verba in Cod. Coisl. huic scholio praeiuxa sunt.

μου διοικήσης τὰ πράγματά μου καὶ τὰ τῆς γαμετῆς μου, μεταξὺ ἐμοῦ καὶ σοῦ ἀγοράζει ἢ μανδάται, μεταξὺ δὲ σοῦ καὶ τῆς γαμετῆς μου ἢ νεγοτιόρουμ γεστόρουμ.

* Εἰ μήπου βούληται κατὰ τοῦ πωλήσαντος κινήσει τὴν οὐτιλίαν νεγοτιόρουμ γεστόρουμ, ὡς φησι κεφαλαίον δ. τοῦ β. τιτ. τοῦ ιζ. βιβ. κατὰ τοῦ διοικήσαντος κατ' ἐντολήν τοῦ ἐπιτρόπου τὰ τοῦ ἀνήθου.

† Εἰ μήπου βούλονται οἱ ἀπόντες κατὰ τοῦ πωλήσαντος κινήσει τὴν οὐτιλίαν νεγοτιόρουμ γεστόρουμ, ὡς φησι κεφαλαίον δ. τοῦ β. τιτ. τοῦ ιζ. βιβ. κατὰ τοῦ διοικήσαντος κατ' ἐντολήν τοῦ ἐπιτρόπου τὰ¹⁾ τοῦ ἀνήθου, εἰς τὸ ζημίαν δηλαδὴ ἀποθεραπεύσαι. [Sch. t. II. 183.]

ἀλλ' οἱ ἐντειλόμενοι] Ἐχουσι δὲ πάλιν οἱ ἐντειλόμενοι κατὰ τοῦ ἐπιτροπέντος τὴν μανδάται, ὡς περὶ κατὰ μανδάτον μου διοικήσαντος τὰ ἐμὰ καὶ τὰ τῆς γαμετῆς μου²⁾, ὡς βιβ. ιζ. τιτ. β. κεφ. ιδ'. ἐκεῖ δὲ διὰ τοῦτο μεταξὺ σοῦ καὶ τῆς γαμετῆς μου δίδεται ἢ νεγοτιόρουμ, ἢ ὅτι ἤρως ὁ διοικῶν ἔμαθεν, καὶ εἰς τὰ τῆς γαμετῆς μου ποιεῖν τὴν διοίκησιν, ἢ ὅτι ἠθέλησεν ἢ γαμετῆ μου κατὰ σοῦ κινήσει ἴσως γὰρ δυσχερῆς ἦν ἢ κατ' ἐμοῦ ἀγωγή, ἢ καὶ ἀπορος ὑπῆρχον. ὡς περὶ σημαίνεται καὶ ἀπὸ τοῦ δ. κεφ. τοῦ β. τιτ. τοῦ ιζ. βιβ. ἐπὶ ἐπιτρόπου ἐντειλόμενου ἐτέρω τὰ τοῦ ἐπιτροπευομένου διοικήσαι. ἐνεχεται δὲ εἰς τὸ ζημίαν δηλαδὴ ἀποθεραπεύσαι, ὡς κεφ. κ'. θεμ. δ. τοῦ α. τιτ. τοῦ ιζ. βιβ. ὁ φησιν ἔαν ἄλλος κατὰ ἐντολήν σου διοικήσῃ τὰ πράγματά μου, ἐνεχῆ μοι τῇ περὶ διοικήσεως ἀγωγή εἰς τὸ τὴν ζημίαν ἀποθεραπεύσαι.

εἰ μέντοι μόνους] Θεοφιλ. Εἰ δὲ οἱ παρόντες μόνους ἑαυτοὺς νομίζοντες εἶναι κρεδίτορας ἐνετείλαντο τῷ κουράτωρι, ἰμφάκτουμ ἀγωγή καταχεθήσονται τοῖς μὴ παρούσιν ἰμφάκτουμ δὲ δεῖ ποεῖν ἐνταῦθα τὴν οὐτιλίαν νεγοτιόρουμ γεστόρουμ, ἐπειδὴ ἐν ὑπονοίᾳ τοῦ πρώτου οἰκεία πράγματα ἀλλότρια ἐχείρισαν νεγόντα.

Τοῦ ἄνω. Ὅ γὰρ ἀλλότρια ἐν ὑπονοίᾳ οἰκείων διοικῶν ταύτη ἐνεχεται.

ἐντειλόμενοι τῇ ἰμφάκτουμ ἐνεχονται³⁾] † Λιὰ τοῦτο⁴⁾ ἰμφάκτουμ, διότι προσώπῳ ἰδίῳ ἐποίησαν τὴν ἐντολήν, ἑαυτοὺς μόνους νομίζοντες εἶναι δανειστὰς. αὕτη δὲ ἰμφάκτουμ ἀπὸ νόμου τὴν καταδίκην ἔχει εἰς τὸ διαφέρειν περὶ δὲ τῶν δαπανῶντων εἰς⁵⁾ τὰ ἀλλότρια ὡς ἴδια ζῆται βιβ. ιβ. τιτ. β. κεφ. ιδ'. θεμ. α. ²⁾ καὶ τὰς ἐν αὐτῷ παραπομπὰς, καὶ μάθης, ὡς οὐκ ἔχει⁶⁾ ἀγωγή, ἀλλὰ παρακατάσχεσιν, ἐφ' οἷς ἐδαπανησέ τις⁷⁾. [Sch. u. II. 183.]

† Ἐχουσι δὲ πάλιν οἱ ἐντειλόμενοι κατὰ τοῦ ἐπιτροπέντος τὴν μανδάτου, ὡς περὶ ἐάν κατὰ μανδάτον διοικήσεις τὰ ἐμὰ καὶ τῆς γυναικός μου. [Sch. u. II. 183.]

L. 22. §. 11. ¹⁾ Ἐξέστι μὴ ὑποδέχεσθαι τὴν ἐντολήν· ὁ δὲ ὑποδέξάμενος ἀναγκάζεται πληρῶσαι, εἰ μὴ εὐκαίρως ἀπηγόρευσε· τουτέστιν, ὅτε²⁾ δύναται ὁ ἐντειλόμενος δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἐτέρου πράξαι τὸ πρᾶγμα.

ἔξεστι μὴ ὑποδέχεσθαι] Θεοφιλ. Ἐλευθέρα δίδεται παρηγορία παντὶ, τὸ γινόμενον εἰς αὐτὸν μὴ ὑποδέχεσθαι μανδάτον. ὑποδέξάμενος δὲ τις πληροῦται τὸ μανδάτον ἢ ἀπαγορευέτω. ἀπαγορευεῖν δὲ οὐτω δύναται, ὡς τε ἀκέραιον τῷ ἐντειλόμενῳ σώζεσθαι τὸ πρᾶγμα, καὶ δύνασθαι ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἐτέρου λυσιτελῶς τοῦτο πληρῶσαι. εἰ δὲ μὴ ποίησῃ ὁ τὸ μανδάτον ὑποδέξάμενος, ἢ ἐντεῦθεν ζημίαν κατ' αὐτὸν τραπήσεται. οὐκοῦν ἐνετείλαμν σοι ἀγοράσαι μοι οἰκίτην³⁾ σὺ δὲ οὐκ ἠγόρασας, οὔτε μοι ἀπηγόρευσας. τοῦτο δὲ γενέσθαι οὐκ ἔτερος ἐνεπόδισε, ἀλλ' αὐτὸς ἐρηθνυμσας. καταχεθήσεται τῇ μανδάται. πλέον φησὶν ὁ Μέλαιος, ὅτι καταχεθήσεται τῇ μανδάται, εἰ ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐπίτηδες ἀπηγόρευσεν, ἐν ᾧ ἔργω, ὡς αὐτὸς οὐκ ἠδύνατο ἀγοράσαι. τί γὰρ, εἰ τῶν χρημάτων ὁ πηροσκόπων τὸν οἰκίτην ἐδέϊτο, καὶ διὰ τοῦτο ἦν ἥτονος αὐτὸς ἀγοράσαι; ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἐνπορήσας χρυσίου ἢ οὐ βούλεται τοῦτον πωλῆσαι, ἢ πιπράσκει πλείονος τιμήματος;

1) Illud τὰ inserui ex scholio praecedente. Nam apud Fabrum deest. 2) Haec enim idem scholium habet Fabr. T. II. p. 183. lit. u. parva lectionis varietate. Sic enim legit: τὴν μανδάτου, ὡς περὶ ἐάν κατὰ μανδάτον διοικήσεις — γυναικός (pro γαμετῆς) μου. 3) Haec verba sunt scholio in Cod. Coisl. praefixa. Idem scholium habet Fabr. et Cod. Coisl. 4) Fabr. addit ἐνεχονται τῇ. 5) εἰς deest apud Fabr. 6) Fabr. α'. 7) θεμ. α'. deest apud Fabr. a) Fabr. ἔχουσαν. b) Fabr. ἐδαπάνησαν. c) οὐ Fabr. addit. Merito in Cod. Coisl. omittitur.

negotia mea et uxoris meae gesseris, inter me et te competit mandati actio, inter te et uxorem meam negotiorum gestorum actio.

Nisi adversus venditorem utili negotiorum gestorum actione experiri velit, ut cap. 4. tit. 2. lib. 17. adversus eum, qui mandatu tutoris negotia pupilli gessit.

Nisi forte absentes adversus venditorem utili negotiorum gestorum actione agere malint, ut ait cap. 4. tit. 2. lib. 17. dari adversus eum, qui mandatu tutoris negotia pupilli gessit, ut scilicet pupillus, quod sibi abest, consequatur.

17) sed qui mandarunt] Hi autem, qui mandarunt, adversus mandatarium rursus mandati actionem habent, quemadmodum si quis mandatu meo mea et uxoris meae negotia gessit, ut lib. 17. tit. 2. cap. 14. Illic vero ideo inter te et uxorem meam datur negotiorum gestorum actio, aut quod probe noverat negotiorum gestor, se etiam uxoris meae negotia gerere, aut quod uxor mea tecum agere maluit: fortasse enim difficilis erat mecum actio, aut etiam ad inopiam eram redactus. Quod et ostenditur cap. 4. tit. 2. lib. 17. exemplo tutoris, qui alii mandavit, ut pupilli negotia gereret. Tenetur scilicet, ut, quod abest pupillo, resarciat, ut cap. 20. them. 4. tit. 1. lib. 17. quod ait: Si alius mandatu tuo negotia mea gesserit, negotiorum gestorum mihi teneris ad damnum resarciendum.

18) si tamen se solos] Theophili. Si vero praesentes se solos esse creditores existimaverint et curatori mandaverint, in factum actione absentibus tenebuntur: qua actione intelligere debes utilem negotiorum gestorum, quia existimantes, se sua negotia gerere, aliena gesserunt.

Anonymi. Nam qui aliena negotia, ratus, sua esse, gerit, hac actione tenetur.

19) qui mandarunt, actione in factum tenentur] Ideo in factum actione, quia ex sua persona mandarunt, existimantes, se solos esse creditores. Haec autem in factum actio ex lege condemnationem habet in id, quod interest: de his autem, qui in rem alienam quasi in suam impendunt, quaere lib. 12. tit. 2. cap. 14. them. 1. et ibi similium locorum adnotationes, et discas, impendiorum nomine, quae quis fecit, eum non habere actionem, sed retentionem.

Ipsi autem, qui mandaverunt, mandati actionem habent adversus mandatarium: quemadmodum si mandatu meo tam mea, quam uxoris meae negotia gessisti.

Liberum est, non suscipere²⁰⁾ mandatum: qui autem suscipit, implere compellitur, nisi tempestive renuntiaverit: hoc est, cum mandator vel ipse vel per alium rem perficere potest.

20) liberum est, non suscipere] Theophili. Liberum cuique est, mandatum ipsi datum non suscipere. Qui autem suscipit, perficiat mandatum, aut renuntiet. Renuntiare vero ita mandatarium potest, ut res integra mandatori servetur, eamque vel per se ipsum, vel per alium utiliter perficere possit. Sed si, qui mandatum suscipit, illud non perfecerit, damnum inde ortum in ipsum redundabit. Itaque mandavi tibi, ut servum mihi emereres: tu vero non emisti, nec mihi renuntiasti. Id quominus fieret, alius non impedivit, sed tu ipse neglexisti. Mandati teneberis. Imo potius Mela ait, mandatarium mandati teneri, si eo tempore de industria renuntiaverit, quo noverat, se ipsum emere non posse. Quid enim, si pecunia venditor servi opus habebat, ideoque minoris servum mandatarium erat emerturus: medio autem tempore pecuniam nactus aut vendere servum noluit, aut maiore pretio vendat dominus?

κγ'. κδ'. κε'.^{d)} Εἰ μέντοι ἠρρώσθησεν, ἢ κεφαλικὴν ἔχθραν ἔσχηεν, ἢ ἀνίσχυρος ἦν ἢ ἀγωγὴ,^{e)} ἢ ἕτερόν τι δίκαιον προβάλλεται, συγγινώσκειται.

ἠρρώσθησεν] Θεοφίλου. Εἰ δὲ νόσος διεκόλυσεν, ἢ κεφαλικὴ ἔχθρα παρεντεθείσα μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ δωδοκῶτος τὸ μανδᾶτον ἐνεπόδισε πληρωθῆναι τὸ ἐνταλθῆν, ἢ καὶ πολλὰς ἐντεταλαμῆν σοι κινήσει τὰς ἀρμοζούσας μοι ἀγωγὰς, σὶ δὲ κατανοήσας ταύτας καὶ εὐρῶν σαθρὰς οὐκ ἐκίνησας, ἀλλ' εὐλόγον αἰτίαν προεβόλους, διαφεύγεις τὴν μανδᾶτι, καὶ ταῦτα μὴ πληρώσας τὸ μανδᾶτον.

ἢ κεφαλικὴν ἔχθραν] Στεφ. Vel capitalium. τί γὰρ οἱ μετὰ τὸ ἐνταλθῆναι ἠγγέλθη αὐτῷ, ὅτι ἢ γυνὴ αὐτοῦ ἐμοιχευθῆ ὑπὸ τοῦ ἐντεταλαμένου, ἢ ἐφρονεύθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ; τότε γὰρ καλῶς παραιτεῖται τὸ ἐνταλθῆν, κἂν ἔτιχε ἀψυμένος ἢ τῷ τοῦ πρᾶγματος, ὡς ἐν τῷ δὲ προκουρατωρίβους ἔργως τῶν πρώτων.

ἢ ἕτερόν τι δίκαιον] Τυχὸν γὰρ ἀγωγὴν αὐτῷ ἐνετειλατο ὑπὸ παραγραφῆς ἐκβαλλομένην. σημειώσω τὸ πλάτος, ὅτι ἐκ πάσης δικαίας αἰτίας δύναται καὶ ἀνιστελεῖς τῷ ἐντεταλαμένῳ παραιτεῖσθαι τὸ ἐνταλθῆν ὁ τὸ μανδᾶτον δεξάμενος.

κς'.^{f)} Θανάτῳ τοῦ ἐντεταλαμένου λύεται ἡ ἐντολὴ, τῆς ἐνοχῆς ἔσθ' ὅτε μενούσης. εἰ δὲ τὸν θάνατον ἀγνοῶν πληρώσει τὸ ἐνταλθῆν, ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν.

Θανάτῳ τοῦ ἐντεταλαμένου] Στεφ. Ἐνταῦθα τυχὸν ἀγνοῶν τὴν τοῦ ἐντεταλαμένου τελευτήν ὁ τὸ μανδᾶτον δεξάμενος ἐπλήρωσε τὸ ἐνταλθῆν. τοῦτο γὰρ ἐστὶ, καὶ ὅπερ ὁ Παῦλος ἐν τῷ κγ'. διγ. φησὶν, ὅτι τὸ μὲν μανδᾶτον λύεται τῇ τελευτῇ, οὐκ εἰ δὲ καὶ ἡ μανδᾶτι.

Στεφ. Morte mandatoris. λύεται δὲ καὶ τελευτῇ τοῦ ἐνταλθέντος, ὡς ὁ Γάιος ἐν τῷ κς'. διγ. φησὶν. ἀνάγνωθι τὸ ἰβ'. διγ. μνησθέντος τῆς ἐκείσε κειμένης παραγραφῆς.

* Ἐν τῷ κγ'. διγ. τοῦ α'. τι. τοῦ ἰβ'. βιβ. φησὶν, ὅτι εἰς δώσω σοι νομίματα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τινι, καὶ ἀγνοῶν με τελευτήσῃ παρασχῆς, οὐ μεταφέρεις τὴν δεσποτείαν.

*^{g)} μανδᾶτον καὶ οὐκ ἐντεταλαμένου τίττεται θάνατος. εἰ δὲ κατὰ ἀγνοίαν ὁ τὸ μανδᾶτον ὑποδεξάμενος μετὰ τελευτῆς τοῦ ἐντεταλαμένου τὸ μανδᾶτον πληρώσει, δια τὸ φῶσει δίκαιον κινήσει τὴν μανδᾶτι κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ἐντεταλαμένου.

Κυρίλλ. Θανάτῳ τοῦ μανδᾶτορος λύεται τὸ μανδᾶτον. ἢ δὲ ἐνοχὴ μὲν ἐστ' ὅτε. τί γὰρ οἱ ἀγνοῶν ὁ ἐνταλθεὶς ἐπλήρωσε, καταβαλὼν τυχὸν ὑπὲρ αὐτοῦ;

Θανάτῳ δὲ τοῦ ἐνταλθέντος οὐδὲ ἡ ἐνοχὴ τῆς μανδᾶτι μὲν, ὡς ἐν τῷ κς'. κεφ. τοῦ παρόντος βιβ. μαθῆς θέματι δ'. ζῆται καὶ τὸ κς'. αὐτοῦ κεφ. καὶ βιβ. κγ'. τι. α'. κεφ. μα'.

τῆς ἐνοχῆς ἔσθ' ὅτε μενούσης.] Τὸ γὰρ μανδᾶτον, οὐ μὴν ἢ περὶ αὐτοῦ ἀγωγὴ λένται, ὡς κεφ. γγ'. τοῦ παρόντος βιβ. ζῆται καὶ βιβ. η'. τι. β'. κεφ. λα'. καὶ κεφ. ιε'. αὐτοῦ καὶ ρα'. λέγον, μετὰ προκαταρξίν ἀναγκάζεσθαι τὸν ἐνταλθέντα, πληρῶν, κἂν ἀποθῆν ὁ ἐντεταλαμένος, καὶ ἐπὶ τῆς κοινασίας τοῦ αὐτοῦ γενικώτερον εὐρησ, ὡς βιβ. ἰβ'. τι. α'. κεφ. ξε'. θεμ. ζ'.

* τε ἐνταλθέντος, ὡς ὁ Γάιος ἐν τῷ κς'. διγ. φησὶν θεμ. δ'. τί γὰρ οἱ δέδοκῃ σοι νομίματα, ἵνα μοι ἀγοράσης δούλον, καὶ πρὶν ἢ ἀγοράσης, ἐτελεύτησας; ἐπέχεται ὁ κληρονομος σου ἐπὶ τοῖς νομίμασιν.

† Ζῆται βιβ. τούτου κεφ. κς'. θεμ. δ'. ἐν ᾧ μάθῃς, ὅτι θάνατῳ τοῦ ἐνταλθέντος οὐδὲ ἡ ἐνοχὴ τῆς μανδᾶτου μὲν, καὶ θάνατῳ τοῦ ἐντεταλαμένου τὸ μανδᾶτον, οὐ μὴν ἢ ἐνοχὴ αὐτοῦ λύεται, ὡς κεφ. κγ'. τούτου τοῦ βιβ. [Sch. x. II. 184.]

Καὶ χρεώστη μου εἰς ἐντελειώματι καταβαλεῖν Πέτρον, καὶ ἀγνοῶν τὸν θάνατόν μου καταβάλλῃ, ἔλευθεροῦται.

XXIII. XXIV. XXV. Si tamen aegrotus fuit¹⁾, aut inimicitias capitales²⁾ habuit, aut inanis erat actio, vel quae alia iusta causa³⁾ allegatur, ei ignoscitur.

L. 23. 24. 25. D. XVII. I

1) aegrotus fuit] Theophili. Si vero morbus impedimento fuit, aut capitalis inimicitia inter me et mandatorem interveniens impedit, quo minus mandatum perficeretur, aut etiam tibi mandavi, ut actionibus meis experireris, tu vero his cognitis et inanibus repertis usus non es, sed iustam causam allegasti, mandati actionem effugies, licet mandatum non impleveris.

2) aut inimicitias capitales] Stephani. Vel capitalium. Quid enim, si post mandatum datum nuntiatum ei est, uxorem eius a mandatore adulterio esse oppressam, aut patrem occisum? Tunc enim merito mandatum recusat, licet negotium iam attigerit, ut tit. de procuratoribus parte prima Digestorum didicisti.

3) vel quae alia iusta causa] Fortasse enim actionem ei mandaverat, quae exceptione submovetur. Nota, quod in textu dicitur, eum, qui mandatum suscepit, ex qualibet iusta causa et tempore mandatori incommo mandatum recusare posse.

XXVI. Morte mandatoris¹⁾ solvitur mandatum, obligatione aliquando durante²⁾. Sed si mandatarius mortem illius ignorans mandatum impleverit, habet mandati actionem.

L. 26. pr. D. eod.

1) morte mandatoris] Stephani. Hic fortasse mortem mandatoris ignorans mandatarius mandatum implevit. Hoc enim est, quod et Paulus dig. 58. ait, mandatum quidem morte solvi, non etiam mandati actionem.

Stephani. Morte mandatoris. Solvitur autem et morte mandatarii, ut Gaius dig. 27. ait. Lege dig. 12. adnotationis ibi positae memor.

Dig. 48. tit. I. lib. 12. ait, si pecuniam tibi dedero, ut mutuum dares alicui, et ignorans, me mortuum esse, ei dederis, te dominium non transferre.

..... et non mandatoris mors ponitur. Sed si ignorantia is, qui mandatum suscepit, post mortem mandatoris mandatum impleverit, propter naturalem aequitatem adversus heredes mandatoris mandati agat.

Cyrelli. Morte mandatoris mandatum solvitur: obligatio autem interdum manet. Quid enim si mortem ignorans mandatarius mandatum impleverit, solutione forte pro mandatore praestita?

Mortuo autem mandatario ne obligatio quidem mandati durat, ut cap. 27. huius libri disces, them. 4. Quaere et cap. 57. eiusdem libri et lib. 23. tit. I. cap. 41.

2) obligatione aliquando durante] Mandatum enim, non etiam mandati actio soluta est, ut cap. 53. huius libri. Quaere et lib. 8. tit. 2. cap. 31. et cap. 15. eiusdem tituli, et cap. 101. quod ait, post litem contestatam mandatarium compelli ad implendum, etiamsi mandator decesserit. In societate quoque illud magis generale dictum invenies, ut lib. 12. tit. I. cap. 65. them. 7.

..... mandatarii, ut Gaius dig. 27. them. 4. ait. Quid enim, si pecuniam tibi dedi, ut servum mihi emeris, et ante, quam emeris, decessisti? Heres tuus pecuniae nomine tenebitur.

Quaere huius libri cap. 27. them. 4. ubi disces, mortuo mandatario ne obligationem quidem mandati durare. Morte mandatoris mandatum, non etiam obligatio eius solvitur, ut cap. 58. huius libri.

Et si debitori meo³⁾ mandavero, ut Petro solveret, et mortem meam ignorans solverit, liberatur.

L. 26. §. 1. D. eod.

d) Haec numerorum signa in Cod. Coisl. desunt. Habet Fabr. e) Ante verba ἢ ἕτερον in Cod. Coisl. legitur Παῦλ. f) κς'. deest in Cod. Coisl. Habet Fabr. g) Lacuna est in Cod. Coisl. Basil. T. II.

καὶ χρεώστη μου] Ἀνάγνωθι τὸ ἐξῆς διγ. θεμ. δ'. καὶ διγ. νη'. Παύλου καὶ τιτ. β'. διγ. ξε'. θεμ. ζ'.

† Ζήτει βιβ. γ'. τιτ. α'. κεφ. μ'. ἀφ' οὗ μάθης, ὅτι οἱ χρεωστούντες μοι ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ τελευτήσαν με καταβαλόντες τῷ δούλῳ μου τῷ δανείσαντι ἐν ἐπαρχίᾳ αὐτοῖς, ἤλευθέρωνται. [Sch. y. II. 184.]

L. 26. §. 2. Μετατιθεῖς ὁ ἐγγυητῆς ἴδιον χρεώστην τῷ δανει-
D. XVII. 1. στῇ καταβεβληκέναι δοκεῖ, κἂν ἄπορος ᾦν ὁ μετα-
τεθείς.

μετατιθεῖς ὁ ἐγγυητῆς] Θεοφίλ. Ἐὰν προφάσει τῶν ἐποφειλομένων ἢ περιουσία μειωθῇ τοῦ ἐγγυησαμένου με ἐνάγομαι τῇ μανδίᾳ. μειοῦσθαι δὲ δοκεῖ οὐ μόνον, ἐν ᾧ κατέβαλεν τὸ χρέος, ἀλλὰ καὶ ἐν ᾧ τὸν οἰκίον δεβίτορα ἐδελεγάτευσεν τῷ ἐμῷ κρεδίτωρι, εἰ καὶ τὰ μόλιστα ἄπορος ὁ ὑπ' αὐτοῦ δελεγατευθείς εὐρεθῇ. εὐπορος γὰρ εἶναι δοκεῖ ὁ δελεγατευθείς, εἰ κατεδέξατο αὐτὸν ὁ κρεδίτωρ, ᾧ ἐδελεγατευθῆ. διὸ ἐναχθῆσθαι ὑπὸ τοῦ ἐγγυητοῦ.

Steph. Μιμείται γὰρ τὴν καταβολὴν ἢ δελεγατίων. κἂν γὰρ ἄπορος ᾦεν ὁ δελεγατευόμενος δεβίτωρ, ὅπως δὲ δεξήται αὐτὸν ὁ δανειστής, δοκεῖ ὑπὲρ δεβίτορος δεξασθαι. διὰ τοῦτο γὰρ οὐ καλὸς κατὰ τοῦ δελεγατευόμενου δύναιται τὴν μανδίαν κινεῖν, εἰ μὴ κινδύνῳ ἰδίῳ τούτου ὁ δεβίτωρ ἐδελεγάτευσεν. δεδικώς γὰρ ὁ Παῦλος ἐν τῷ κβ'. διγ. τὴν μανδίαν κατὰ τοῦ δελεγατευόμενου τὸν οἰκίον δεβίτορα, θεματίζει αὐτὸν ἰδικῶς οἰκίῳ κινδύνῳ αὐτοῦ δελεγατευόμενα.

* Τοῦ Ἄνων. Ἀναγν. βιβ. ιε'. τιτ. α'. διγ. νη'. καὶ τούτου τοῦ τιτ. διγ. μη'. θεμ. προτελευταίου.

καταβεβληκέναι δοκεῖ] * Ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν ἐναγομένων διὰ τὸ ἔχειν ἀγωγήν, τὸ δοῦναι τινα ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ πληρώσει τι καταβολή ἐστίν, ὡς βιβ. ιη'. τιτ. ε'. κεφ. νά'. περὶ τὸ τέλος.

* Ὁ ἐγγυητῆς δελεγατεύσας τινὰ τῷ δανειστῇ, δοκεῖ καταβάλλειν ὁ γὰρ δανειστής κινδυνεύει, εἰ ἄπορος εὐρεθῇ ὁ κατὰ τούτων τὸν τρόπον αὐτῷ δελεγατευθείς. ταντὸν ἐστίν, κἂν τις καὶ δωροῦμενος αὐτῷ ἐλευθερώσῃ τὸν δανειστῆν, χρεώστην αὐτοῦ ᾧτα.

κἂν ἄπορος ᾦν] * Τοῦ Ἐναντιοφανοῦς. Χωρὶς δόλου. εἴρηται γὰρ βιβ. . . τιτ. . . h) ὅτι, ἐὰν γυνὴ ἀπατηθεῖσα δεξήται ὑπὲρ προικὸς κατὰ νοβητίονα ἕξεν ἄπορον, σώζεται αὐτῇ ἢ κατὰ τοῦ πρωτοτύπου ἀγωγή.

† Πλὴν εἰ μὴ καὶ τῷ κινδύνῳ αὐτοῦ προσετέθη τότε γὰρ οὔτε δοκεῖ καταβαλεῖν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐλευθεροῦται. ζητεῖ κεφ. κβ'. θεμ. γ'. [Sch. z. II. 184.]

L. 26. §. 3. Ἐὰν θέλων δωρήσασθαι τῷ ἐγγυησαμένῳ σοι,
D. eod. ἐλευθερώσω σε χρεωστούντά μοι, παραχρημα κινεῖ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγήν ὁ ἐγγυητῆς· ἀδιάφορον γὰρ, εἴτε κατέβαλεν, εἴτε ἤλευθέρωσε τὸν δανειστῆν.

ἐὰν θέλων δωρήσασθαι] Ἐδανεισάμην παρὰ Πρίμου, δούς Σεκοῦνδον ἐγγυητῆν. Τέτιος, κρεδίτωρ ὢν τοῦ Πρίμου, δωρήσασθαι τι βουλούμενος τῷ Σεκοῦνδῳ ἤλευθέρωσε Πρίμου τοῦ χρέους, ἐπὶ τῷ αὐτῶν τῆς ἐγγυῆς ἐλευθερώσαι Σεκοῦνδον. ἔξει Σεκοῦνδος κατ' ἐμοῦ τὴν μανδίαν· οὐδέμια γὰρ ἐστὶ διαφορά, πότερον ὁ βουλούμενος εὐεργετήσῃ τὸν ἐγγυητῆν τὸν ἐμὸν, ὑπὲρ αὐτοῦ κατέβαλε τὰ χρηματικά, ἢ τὰ αὐτῷ ἐποφειλομένα συγχωρήσῃ.

κινεῖ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγήν] † Ζήτει τὸ ἐναντίον κεφ. ιβ'. ἐκεῖ γὰρ θεματίζον τὸν ἐγγυητῆν ἐλευθερώσασθαι, ὡδὲ δὲ αὐτὸν τὸν πρωτότυπον. [Sch. a. II. 184.]

† Τοῦτο λέγει, ὅτι ἐδανεισάμην παρὰ Πέτρου καὶ δέδωκα αὐτῷ ἐγγυητῆν τὸν Παῦλον. ὁ Ἰωάννης χρεωστούμενος Πέτρου καὶ χωρίζομενος τῷ Παύλῳ συνεχώρησε τὸ χρέος τῷ Πέτρῳ, ὑπὲρ τοῦ ἐλευθερώσαι τῆς ἐγγυῆς τὸν Παῦλον. ὁ Παῦλος ἔξει κατ' ἐμοῦ ἀγωγήν εἰς τὸ λαβεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ὅσον δὲ αὐτοῦ ἤλευθέρωθην ἐγὼ τοῦ δανείου. [Sch. a. II. 184.]

L. 26. §. 4. Ὁ ἐγγυητῆς οὐδὲν πλέον ὢν κατέβαλε, λαμβάνει
D. eod. διὰ τῆς περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆς.

h) Spatia vacua in Cod. Coisl.

3) et si debitori meo] Lege sequens dig. them. 4. et dig. 58. Pauli, et tit. 2. dig. 65. them. 7.

Quaere lib. 23. tit. 1. cap. 41. ex quo discis, debitores meos, qui post mortem meam, eam ignorantes servo meo, qui in provincia ipsis pecuniam crediderat, solverint, liberari.

Fideiussor, qui debitorem suum creditori delegat⁴), solvisse videtur⁵), licet debitor delegatus solvendo non sit⁶).

4) fideiussor, qui — delegat] Theophili. Si debiti nomine bona fideiussoris mei minuta fuerint, mandati mecum agitur. Minui autem bona non solum videntur, cum fideiussor debitum solverit, verum etiam cum debitorem suum creditori meo delegaverit, etiamsi debitor ab eo delegatus non solvendo sit. Nam debitor delegatus solvendo esse videtur, si creditor, cui delegatus est, eum suscepit. Ideoque fideiussor mecum agat.

Stephani. Nam delegatio solutioni similis est. Licet enim debitor delegatus non solvendo sit, dummodo creditor eum accipiat, pro debitore eum accipere videtur. Nam ideo cum eo, qui delegavit, non recte mandati agere potest, nisi periculo suo debitor eum delegaverit. Nam Paulus, qui dig. 22. mandati actionem adversus eum, qui debitorem suum delegavit, tribuit, ponit, eum specialiter suo periculo delegasse.

Anonymi. Lege lib. 15. tit. 1. dig. 58. et huius tit. dig. 48. them. penultimum.

5) solvisse videtur] Nam in omnibus, qui ideo tenentur, quia actionem habent, delegatio alicuius, qui vice eius satisfaciatur, pro solutione habetur, ut lib. 18. tit. 5. cap. 51. circa finem.

Fideiussor, qui creditori aliquem delegavit, solvere videtur: nam creditoris periculum est, si debitor hoc modo ei delegatus non solvendo sit. Idem est, etsi quis donaturus ei creditorem, qui debitor ipsius est, liberaverit.

6) licet debitor — solvendo non sit] Enantiophanis. Dolum excipias. Nam lib. . . tit. . . dicitur, si femina decepta dotis nomine debitorem inopem per novationem acceperit, actionem ei adversus debitorem principalem servari.

Nisi adiectum sit, periculo suo: tunc enim solvere non videtur, et ideo non liberatur. Quaere cap. 22. them. 3.

Si, cum donare volo⁷) fideiussori tuo, libera- vero te, debitorem meum, continuo fideiussor agit mandati⁸): nihil enim interest, utrum solverit, an creditorem liberaverit.

7) si, cum donare volo] Mutuam pecuniam a Primo sumsi, Secundo dato fideiussore. Tertius, qui creditor Primi erat, cum Secundo donare aliquid vellet, Primum debito liberavit, ea lege, ut Primus Secundum fideiussione liberaret. Secundus adversus me mandati actionem habebit: nihil enim interest, utrum is, qui in fideiussorem meum beneficium conferre vult, nummos pro eo solverit, an id quod sibi debebatur remiserit.

8) agit mandati] Quaere huic contrarium cap. 12. Pone enim ibi, liberaresse fideiussorem, hic autem, reum principalem.

Hoc ait: mutuam pecuniam a Petro acceperam, eique Paulum fideiussorem dederam. Ioannes Petri creditor, cum donare Paulo vellet, Petro debitum remisit, ut Paulum fideiussione liberaret. Paulus adversus me actionem habebit, ut, quanta pecunia per eum liberatus sum, tantam a me accipiat.

Fideiussor non plus⁹), quam quod solvit, mandati actione consequitur.

οὐδὲν πλέον] Στεφ. Σημ. quam quod solverit. εἴτε γὰρ ἐν τῷ κβ'. διγ. ὅτι οὐκ ἀφίλει κέρδος ἐκ τοῦ μανδάτου ποιεῖν ὁ ἐνταλθεὶς.

Ἄνων. Ἀνάγγ. διγ. ι'. ἐν τέλει καὶ ιβ'. ἐν ᾧ φησιν, ὅτι καὶ τόκους λαμβάνει καὶ εἰ τι ἐδαπάνησεν, ὡς διγ. κζ'.

Ὁ ἐγγυητὴς καταβαλῶν^{ι)} ἀληθεῖ διοικητῆ^{κ)}, κινεῖ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν. εἰ δὲ μὴ ἦν διοικητῆς, ἀναλαμβάνει ὁ ἐγγυητῆς.

Ὁ ἐγγυητὴς καταβαλῶν] Σημείωσαι, ὅτι ὁ ἐγγυητῆς, εἰν ἰνδὲβιτον καταβάλλη, αὐτὸς ἔχει τὸν κοινδικίον. τοῦτο δὲ νόσον, ἔνθα μῆτε τῷ δανειστῇ, μῆτε τῷ προκουράτωρι τοῦ δανειστοῦ, ἀλλ' ἑτέρῳ τινὶ μὴ ὄντι προκουράτωρι κατέβαλε, ὡς ἐνταῦθα τεθεματισται. τῷ γὰρ δανειστῇ καταβαλῶν ἰνδὲβιτον (τυχρὸν γὰρ ἔτυχεν ὁ ἕως ἡδη τὸ χρέος καταβαλῶν αὐτῷ) δύναται τὴν μανδὰτι κατὰ τοῦ προκοιτύπου κινεῖν, ἐν ᾧ ἀγρῶν τοῦτο κατέβαλεν, ὡς ἐν τῷ κδ'. διγ. μανθάνεις.

* Μανδᾶτω σὺ πειθόμενος ἐνηγγυησάμην σε εἰς ι'. νομίματα. τῷ προκουράτωρι τοῦ κρεδύτορος ταῦτα κατέβαλον. εἰ ἀληθὴς ἦν ὁ προκουράτωρ, εὐθέως ἐνοχὸς μοι γενήσῃ τῇ μανδᾶτι. εἰ δὲ ψευδὴς ἐστίν, ἔπειτεῦσώ τὰ δοθέντα, οὐ δυνάμενος ἔχειν κατὰ σοῦ ἀγωγὴν.

* Τοῦ Ἐναντιοφ. Τοῦτο νόει κατὰ τὸ γ'. διγ. τοῦ ζ'. τι. τοῦ ια'. βιβ. ἦτοι βιβ. .. τι. ..

Ὁ^{κκ)} ἐνταλθεὶς οὐκ ἀπαιτεῖ^{ι)}, ἄπερ ἐληστέυθη, ἢ ναυαγίῳ ἀπώλεσεν, ἢ περὶ τὴν ἰδίαν καὶ τὴν τῶν ἰδίων νόσον ἐδαπάνησε* ταῦτα γὰρ κατὰ τύχην, οὐ μὴν ἐκ τῆς ἐντολῆς συνέβη.

Ὁ ἐνταλθεὶς οὐκ ἀπαιτεῖ] Θεοφίλ. Ἐὰν ἐντελλομαὶ σοι καταβαίνοντι τινεὶ τὴν χώραν, πρῶταί τι πρῶγμα διαφέρῃ μοι, ποιήσης δὲ περὶ τὴν ἀποδημίαν ταύτην δαπανήματα, ὅσα μὲν ἡμελλόν ἐγὼ δι' ἐμαυτοῦ τὴν χρεῖαν ἀνύων δαπανᾶν, ταῦτα ληγῇ. οὐ πάντα δὲ, ὅσα καὶ ἐδαπάνησας, ἀπαιτηθήσομαι. τοῦτο σαφέστερον νοεῖς ἐκ τοῦ ἐπομένου ἀναγνώματος Γαίου. οἷον λησταις περιπεσόντα σε κατὰ τὴν ὁδὸν συνέβη γυμνωθῆναι τῆς ἐσθῆτος, ἢ ναυαγίῳ συστάντος, ἄπερ ἔτυχες ἐπιχομιζόμενος, ἀπώλεσας, ἢ νόσον τοῖς σοῖς ἢ καὶ σοὶ αὐτῷ προσγενομένης περὶ τὴν θεραπείαν ἐδαπάνησας. ταῦτα γὰρ οὐκ ἀπαιτήσεις τὰ τυχερά* τύχη γὰρ ἐπιγράφειν ἢ τῷ μανδᾶτω καταλογίζεσθαι σε δεῖ.

Κυρίλλου. Εἰ ὁ ἐνταλθεὶς λησταις περιπέσῃ, ἢ ἄλλῳ τινὶ τυχερῷ, οὐδὲν ὑπὲρ τοῦτου ἀπαιτεῖ. εἰ δὲ ὁ δούλος, ὃν ἐνετείλαμην σοι ἀγοράσαι, κλέψει τινὰ ἀνευ κούλπας σου, ἀπέχομαι μανδᾶτω, ἵνα δῶ αὐτὸν εἰς νόξαν* εἰ δὲ ἤδιδεν αὐτὸν κλέπτην, τὸ ὅλον ἀπαιτοῦμαι.

Τουτέστιν, οὐ δύναται ὁ τὸ μανδᾶτον ὑποδεξάμενος πάντα, ὅσα οὐκ ἔμελλεν, εἰ μὴ ἐνετάλθῃ, δαπανᾶν, ἀπαιτεῖν τὸν ἐντελλόμενον καὶ λέγειν* οὐκ ἔμελλον δαπανᾶν, εἰ μὴ ἐνετάλθῃ. διὰ τοῦτο δὲ οὐκ ἀναγκάζεται τὰ κατὰ τοῦτον συμβεβηκότα τὸν τρόπον ἐπιγινώσκων ὁ ἐντελλόμενος, ἐπειδὴ μὴ περὶ αὐτὸ τὸ πρῶγμα τὸ ἐνταλθέν, ἀλλ' ἔξωθεν ἐπισυνέβη, τὰ τοιαῦτα ποιῆσαι δαπανήματα τὸν ἐνταλθέντα* ἐπὶ γὰρ τοῖς κατὰ τύχην ἐπ' αὐτῷ τῷ ἐνταλθέντι πρῶγματι συμβαίνουσιν οὐ κινδυνεῖ ὁ τὸ μανδᾶτον ὑποδεξάμενος, ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ ιβ'. διγ.

* † Ζήτει^{λλ)} βιβ. ιβ'. τι. α'. κεφ. νθ'.^{μ)} περὶ τὸ τέλος λέγον^{ν)} λαμβάνει τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ^{ο)} διδόμενα τοῖς ἰατροῖς ὁ κοινῶς τραυματισθεὶς ἐκ τοῦ ἀντιστήναι φεύγουσι τοῖς πρασίμοις δούλοις. καὶ κεφαλ. Ρ) νθ'. λέγον^{ρ)}· εἰν ὁ κοινῶς ἐπὶ κοινῇ ἐμπορίᾳ ἀποδημήσας περιέπεσε λησταις καὶ ἀπώλεσεν ἴδια χρήματα ἢ τινα^{ρ)} πράγματα, ἅτινα εἰ μὴ διὰ τὴν ἐμπορίαν οὐκ ἐλάμβανε^{σ)}, καὶ^{ι)} τὸ μέρος τῆς ζημίας ἐπιγινώσκει ὁ κοινῶς, καὶ τῶν περὶ τὴν ἰατρειαν δαπανημάτων. τὸ αὐτὸ ἐστὶ, καν πλεον μετὰ τῆς πραγματείας ἐναύγησε καὶ ἐξή-

9) non plus] Stephani. Nota, quam quod solverit. Nam dig. 22. ait, mandatarium ex mandato lucrum facere non debere.

Anonymi. Lege dig. 10. in fine, et 12. ubi dicitur, eum et usuras consequi et impensas, ut dig. 27.

Fideiussor, qui solvit¹⁰⁾ vero procuratori, mandatarium non erant, fideiussor re- D. XVII. 1. petit.

10) fideiussor, qui solvit] Nota, fideiussorem, si indebitum solverit, conditionem habere. Hoc autem intellige, cum nec creditor, nec procuratori creditoris, sed alii cuidam, qui procurator non erat, solverit, ut hoc loco positum est. Nam si creditor indebitum solverit (fortasse enim reus debitum iam solverat), mandati cum reo agere potest, modo ignorans, eum solvisse, solverit, ut dig. 29. disces.

Mandato tuo obediens pro te in summam decem aureorum fideiussi. Procuratori creditoris eos solvi. Si verus procurator erat, continuo mandati mihi teneberis. Si vero falsus sit procurator, quod dedi, repetam, cum nulla tecum actio mihi esse possit.

Enantiophanis. Hoc intellige secundum dig. 3. tit. 6. lib. II. vel lib. . . tit. . .

Mandatarium non recuperat¹¹⁾, quae latronum L. 26. §. 6. incurso aut naufragio amiserit, aut quod in suum et suorum morbum impenderit: haec enim casu fortuito, non ex causa mandati acciderunt. D. eod.

11) mandatarium non recuperat] Si tibi, cum in illam provinciam iter faceres, mandavero, ut negotium ad me pertinens gereres, tuque in iter impensas feceris, tantum consequeris, quantum ego hanc necessitatem implens impensurus fuisset. Non omnia autem, quae impendisti, a me petes. Hoc certius ex sequenti digesto, quod Gaii est, discis. Verbi causa accidit, ut, cum in latrones in itinere incideres, vestitu nudareris, aut naufragio ea, quae tecum portasti, amitteres, vel, cum morbus tuos vel te ipsum afficeret, in curationem impenderes. Nam haec, quae casu fortuito acciderunt, non petes: casui enim magis tribuere, quam mandato imputare debes.

Cyrelli. Si mandatarium in latrones incidit, vel in alium casum fortuitum, nihil eius nomine petit. Sed si servus, quem ut emeris, tibi mandavi, sine culpa tua quaedam subripuerit, mandato teneor, ut noxae eum dedam: quodsi sciebam, eum esse furem, totum a me petetur.

Hoc est, qui mandatum suscepit, non omnia, quae non impensurus fuisset, nisi mandatum ei fuisset, petere a mandatore potest, et dicere: has impensas non facturus fuisset, nisi mandatum mihi esset. Ideo autem mandator ea, quae hoc modo acciderunt, agnoscere non compellitur, quia non circa ipsum negotium mandatum, sed extra illud mandatarium eiusmodi sumtus fecit: nam eorum, quae casu fortuito in ipso negotio mandato accidunt, periculum ad mandatarium non pertinet, ut dig. 12. didicisti.

Quaere lib. 12. tit. 1. cap. 59. circa finem, quod ait: Socius vulneratus, cum resisteret servis venalibus ad fugam erumpentibus, quae medicis pro se dedit, recipit. Et cap. 52. dicens: Si socius ad merces communi nomine comparandas profectus in latrones incidit, suamque pecuniam vel res quasdam perdiderit, quas secum non tulisset, nisi ad merces comparandas proficisceretur, socius eius partem damni et eius, quod in medelam impensum est, agnoscit. Idem est, et si navigans cum

ι) Sic Fabr. Cod. Coisl. καταβάλλων. κ) Sic Fabr. Cod. Coisl. hic et post προκουράτωρι et προκουράτωρ. κκ) Legitur §. 6. L. 26. et apud Harm. II. §. 3. 10. fere iisdem verbis. λ) Harm. ἀπαντεῖται. μ) Hoc scholium et in Cod. Coisl. et apud Fabr. extat. Ex hoc potissimum exhibui. ν) Cod. Coisl. ξα'. η) Haec desunt in Cod. Coisl. ο) Cod. Coisl. et Fabr. αὐτοῦ. ρ) Loco verborum ἰατροῖς — κεφαλ. lacuna est in Cod. ς) Cod. αὐτοῦ γγ'. θεμ. δ. ὡς. ρ) τινα deest in Cod. s) In Cod. loco verborum ἅτινα — ἐλάμβανε lacuna, quae desinit in syllabis ἐλαμ. τ) καὶ deest in Cod.

μιάθη, ὅτε χωρὶς^{α)} θαλάσσης οὐκ εἰώθει ἢ πραγματεία φέρεσθαι. ἐκεῖ τῶν ὁ νομοθέτης καλῶς λογίζεται τὴν κοινότητι τὰ συμβάντα, διὰ τὸ μὴ^{β)} χρεωστῆν ἐξάκταμ διλιγεντίαμ τὸν κοινόν, ἀλλ' οἷαν ἐν τοῖς ἰδίοις πράγμασιν, ὡς βιβ. ιβ'. tit. α'. κεφ. οβ'. καὶ ὅτι καὶ τρόπον τινά οἱ κοινοὶ ἀδελφοὶ εἶσιν, ὡς κεφ. ξγ'. τοῦ αὐτοῦ καὶ^{γ)} tit. καὶ βιβ. καὶ διὰ τοῦτο, κἂν κλοπὴ συμβῇ, οὐχ ὑπόκεινται^{δ)}, ὡς τοῦ αὐτοῦ βιβ. καὶ tit. κεφ. νγ'. θεμ. γ'.^{ε)} εἰ μήπου ἢν διατετιμημένον, ὡς τὸ αὐτὸ θέμα φησὶν^{ς)}. ἐπὶ δὲ τοῦ μανδάτου^{α)} χρεωστῆν σπουδαίῳ ὀφειλῆν ὁ ἐπιταλθεὶς ποιεῖν, ἐπέκεινα τῆς περὶ τὰ οἰκίαι σπουδῆς δηλονότι, ὡς κεφ. πγ'.^{β)} [Sch. b. II. 184.]

L. 26. §. 7. Ἐάν ὁ δοῦλος, ὃν κατὰ ἐντολήν μου ἠγόρασας, D. XVII. 1. κλέψῃ^{α)} παρὰ^{β)} σοῦ ἄνευ κακίας σου, ἔχεις τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν ἐπὶ τῷ εἰς ἀποπλήρωσιν ἐκδοθῆναι σοι. εἰ μὲντοι κλέπτην αὐτὸν οἶδα^{γ)} καὶ οὐ προεἶπὸν σοι, ὥστε φυλάξασθαι, εἰς τὸ διαφέρον ἐνέχομαι.

ἔάν ὁ δοῦλος] Σημείωσαι, πότε ἢ μανδίαι νόξης ἐπίδοσαν ἀπαιτεῖ. διὰ τοῦτο δὲ νοξάλιαν φούρι κατὰ τὸ ὑποκείμενον οὐ κινεῖ θέμα, ἐπειδὴ ὑπὸ δεσποτείας ὡν ἐν τῷ οἰκίῳ τοῦ κατὰ μανδίον αὐτὸν ἠγορακός ἐκλεψέ τινα τῶν αὐτοῦ. οἶδας δὲ, ὅτι, ἐάν ὁ οἰκίτης κλέψῃ τινα τοῦ δεσπότου ὡν ἐν τῷ, ὁ δὲ δεσπότης αὐτὸν ἐλευθερώσῃ μετὰ τὴν κλοπὴν, οὐ δεῖ τὴν φούρι νοξάλιαν ἢ διερέταν κινεῖν, ἐπειδὴ κἂν κλοπὴ ἦν τὸ γεγονός, ὅμως φούρι οὐ συνέρηθι διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγονται, νόξα καποῦτ σεκουῖτουρ.

Sine culpa tua^{α)}. τί γὰρ ὅτι λιμῶσαι παρεσκύασας τὸν οἰκίτην, καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη κλέψαι τινα ἐκ τῶν σῶν πραγμάτων, ἢ τοιοῦτον εἰδὼς οὐκ ἐφυλάξω;

Τοῦ Ἐναντιοφ. Ἀνάγν. βιβ. μζ'. tit. β'. διγ. ξβ'. θεμ. β'. [* ἦτοι tit. α'. τοῦ μδ'. βιβ.] ἔν δὲ τῷ ο'. διγ. τοῦ λβ'. βιβ. φησὶν, ὅτι οὐκ ἀναγκάζεται δοῦναι τὸν δοῦλον, εἰ μὴ ἀποφρακευθῆ αὐτῷ ἢ κλοπῇ, ἢν ὑπέστη πρὸ τοῦ συναλλάγματος ἢ μετὰ ταῦτα.

ὃν κατ' ἐντολήν μου ἠγόρασας] * Ζῆτει βιβ. ξ'. tit. .. κεφ. ξβ'. θεμ. .. ἐκεῖ σχολίον. λύσεις τοῦ Ἐναντιοφ. νοῦς ... ἐκεῖ ὅρῳν δοῦναι ... θῆναι τὸν εὐτελεῖ ἐξωνήσασθαι ... δὲ ἀδηλον.

ἄνευ κακίας σου] † Τυχὸν εἰ μὴ σὺ αὐτὸν τοιοῦτον ὑπειργάσω, πολλάκις προτρεψάμενος ἕτερα ἀποσυλῆσαι. [Sch. c. II. 185.]

ἐκδοθῆναι σοι] † Διὰ^{β)} τῆς κοιτραρίας νοξάλιας· οὐ γὰρ ἢ διερέτα^{α)} ἀμόξεσι ἀπὸ τοῦ δεσπότου μετὰ τὴν ἐκποίησιν. ἐνταῦθα οὖν ἐν ὡν^{γ)} ὑπὸ τὴν δεσποτείας τοῦ ἐπιταλθέντος^{δ)} ὁ οἰκίτης ἤμαρτε^{ε)}. ζῆτει καὶ βιβ. κδ'. tit. ε'. κεφ. τελευταίου. μάλλον δὲ ζῆτει^{ς)} βιβ. ι'. tit. γ'. κεφ. θ'.^{ν)} περὶ τὸ τέλος, καὶ βιβ. ιγ'. tit. α'. κεφ. κ'. θεμ. β'. [Sch. d. II. 185.]

L. 26. §. 8. Τεχνίτης κατὰ ἐντολήν μου δοῦλον ἀγοράσας δέκα D. eod. νομισμάτων καὶ παιδεύσας αὐτὸν ἐπώλησεν εἴκοσι νομισμάτων, αἵτινα διὰ τῆς περὶ ἐντολῆς ἀγωγῆς ἠναγκάσθη δοῦναι μοι^{α)}, καὶ ὡς οὐκ^{β)} ὄντος ὑγινοῦς τοῦ δοῦλου κατεδικάσθη τῷ ἀγοραστῇ· οὐ δίδωμι αὐτῷ· εἰ μὴ ἄρα χωρὶς δόλου αὐτοῦ μετὰ τὸ ἀγορασθῆναι παρ' αὐτοῦ τὸν δοῦλον ἢ νόσος συνέβη. εἰ μὲντοι κατὰ κλέυσίν μου ἐδίδαξεν αὐτόν, δίδωμι τὰς δαπάνας καὶ τοὺς μισθοὺς, εἰ μὴ δῶρον αὐτὸν δίδάξει παρεκάλεσα.

τεχνίτης κατὰ ἐντολήν μου] * Ἐνετειλάμην τέκτονι τιμῇ, ἀγοράσαι μοι δοῦλον ἰ. νομισμάτων, ἀγοράσας ὁ τέκτων οὐ κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην τὴν οἰκίαν αὐτὸν ἐδίδαξε τέχνην.

α) Loco verborum ατείας — χωρὶς lacuna est in Cod. β) Cod. μηδέ. γ) καὶ deest in Cod. δ) Cod. ... κινεῖται. ε) Haec addit Cod. Desunt apud Fabr. ζ) Sic Cod. Coisl. Fabr. ὡς κεφ. ηβ'. τοῦ αὐτοῦ tit. α) Sic Cod. Fabr. τῷ μανδίῳ. β) Sic Fabr. Cod. ὡς κεφ. πγ'. τοῦ βι. το... φησὶν. γ) Sic Fabr. Cod. ἀπό. δ) Sic Fabr. Cod. ἡδεν. ε) Cod. Coisl. tue. f) Hoc, quod uncis inclusum est, in Cod. Coisl. secunda manu scriptum est. g) Hoc scholium Cod. Coisl. et Fabr. habent. E Cod. Coisl. exhibui. h) Fabr. διερέτα. ε) ὡν deest apud Fabr. κ) Fabr. ἠγορακός. λ) Fabr. ὁ δοῦλος ἤμαρτε. μ) ζῆτει deest apud Fabr. ν) Reliqua desunt apud Fabr. ο) μοι addit Cod. Coisl. Deest apud Fabr. π) Sic Cod. Fabr. οἶχ.

mercibus naufragium fecerit et damnum passus sit, cum non alias, quam navi merces solerent advehi. Illic igitur Iureconsultus merito imputat societati ea, quae acciderunt, quia socius non praestat exactam diligentiam, sed qualem suis rebus adhibet, ut lib. 12. tit. 1. cap. 72. et quia socii quodammodo fratres sunt, ut cap. 63. eiusdem tituli et libri: et ideo, si quid a furibus subreptum sit, non tenentur, ut eiusdem libri et tituli cap. 53. them. 3. nisi forte aestimatum sit, ut eodem themate dicitur. In mandato autem mandatarius exacta diligentia agere debet, non ea, quam rebus suis adhibet, ut cap. 83.

Si servus¹²⁾, quem mandatu meo emeris¹³⁾, furtum tibi fecerit sine culpa tua¹⁴⁾, mandati actionem habes, ut servus tibi noxae dedatur¹⁵⁾. Si tamen eum furem esse scivi, nec tibi praedixi, ut praecaveres, in id, quod interest, teneor.

12) si servus] Nota, quando mandati actione noxae datio postuletur. Ideo autem noxali furti actione casu proposito non agit, quia servus, cum adhuc in dominio eius esset, qui eum ex mandato emerat, res quasdam eius abstulit. Nosti autem, si servus res quasdam domini subripuerit, hic autem eum post furtum commissum manumiserit, furti noxaliter vel directo agi non posse, quia, licet furtum commissum esset, tamen furti actio non competit propter regulam dicentem, noxa caput sequitur.

Sine culpa tua. Quid enim, si culpa tua servus fame laboravit, ideoque res quasdam tuas subripere coactus est, aut tu sciens, eum talem esse, non praecavisti?

Enantiophanis. Lege lib. 47. tit. 2. dig. 62. them. 2. sive tit. 1. lib. 44. Digesto autem 70. lib. 32. dicitur, non compelli eum, servum dare, nisi furtum, quod ante contractum vel postea passus est, ei resarcitum sit.

13) quem mandatu meo emeris] Quaere lib. 60. tit. ... cap. 62. them. ... et ibi scholium. Solutio Enantiophanis.....

14) sine culpa tua] Nisi forte tu eum talem effeceris, quod saepe eum cohortatus sis, ut res alienas contrectaret.

15) tibi noxae dedatur] Per noxalem contrariam: neque enim directa competit post alienationem a domino factam. Hoc loco igitur servus deliquit, cum adhuc in dominio mandatarii esset. Quaere et lib. 24. tit. 5. cap. ultimum. Praecipue autem quaere lib. 10. tit. 3. cap. 9. circa finem, et lib. 13. tit. 1. cap. 21. them. 2.

Faber mandatu meo¹⁶⁾ servum emit aureis decem, eumque fabricam docuit: deinde eum viginti aureis vendidit, quos mandati iudicio coactus est mihi solvere, et quasi servus sanus non esset¹⁷⁾, emtori damnatus est¹⁸⁾: id non praesto: nisi, posteaquam emisset¹⁹⁾, sine dolo malo eius servus in morbum incidere. Si tamen iussu meo²⁰⁾ eum docuerit, impensas et mercedem doctrinae praesto²¹⁾, nisi, ut gratis doceret, rogavi.

16) faber mandatu meo] Fabro cuidam mandavi, ut servum mihi decem aureis emeret. Faber emit eum et sine mea voluntate artem suam eum docuit. Postea

ἐπώλησεν αὐτὸν μετὰ ταῦτα νομισμάτων κ'. ἐμῇ γνώμῃ. διὰ τῆς μανδάτι ἠναγκάσθη μοι καταβαλεῖν τὰ κ'. νομίσματα. μετὰ τοῦτο ὁ τέκτων ἐνήχθη τῇ ἐξ ἔμπτου, ὡς δῆλον πάθος ἔχοντος τοῦ οἰκέτου, καὶ ε. νομίσματα τοῦτου χάριν αὐτὸς κατεδικάσθη. οὐδεμίαν ἀγωγὴν ὁ τέκτων ἔξει κατ' ἐμοῦ, ὡς φησὶν ὁ Μέλας· ἔχει γὰρ ὁ τέκτων ἀμάχως κατὰ τοῦ πωλησαντος αὐτῷ τὸν οἰκέτην τὴν ἐξ ἔμπτου, δι' ἧς δύναται αὐτῷ γενέσθαι τὸ ἀζημιον. ταῦτα λέγομεν, εἰ μὴ ἄρα μετὰ τὴν ἀγορασίαν τὸ πάθος ἐπεγένετο τῷ δούλῳ, οὐ κατὰ δόλον τοῦ τέκτωνος· τότε γὰρ ἀναγκάζομαι τὰ ε. νομίσματα δοῦναι τῷ τέκτονι. εἰ δὲ κατὰ κέλυσιν ἐμῆρ ὁ δούλος ἐδιδάχθη τὴν τοῦ τέκτωνος τέχνην, τότε τὸ ἐναντίον ἔσται· κινήθησεται γὰρ ἡ μανδάτι κατ' ἐμοῦ ἐπὶ τῷ τῆς διδασκαλίας μισθῷ καὶ τῇ τροφῇ τοῦ οἰκέτου, εἰ μὴ ἄρα προῖκα διδάσκων αὐτὸν ὁ τέκτων ἐπηγγέλατο.

ὡς οὐκ ὄντος ὑγιουῶς τοῦ δούλου] *a) ψυχικὸν θεμάτισον τὸ πάθος, ἵνα θεματίσωμεν μὴ τὴν αὐτὸν ἀναστραφέντα τῷ πράτῃ, ἀλλὰ τὴν περὶ μειώσεως τοῦ τιμήματος ἀγωγὴν ἀρμόσαι· τὸ γὰρ ψυχικὸν πάθος εἰσάγει τὴν κούαντι μνῶρις ἧτοι ἐπὶ τῷ μειώσει τοῦ τιμήματος ἀγωγὴν· τὸ δὲ σωματικὸν τὴν ἑδνιβιτωρίαν ἧτοι τὴν ἀναστρέφουσαν τὸ πραθέν· εἰ σωματικὸν δὲ πάθος μέχρι τῆς ψυχῆς εἰσέδου, ὡς ἐπὶ τῶν ἐκ πυρετοῦ παρακλιούντων, χωρὰ τῆ ἑδνιβιτωρίᾳ, ὡς κεφ. δ. τοῦ ι. τιτ. 2) τοῦ ιθ'. βιβ. ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὡς ἐπὶ τῶν ψυχικῶν αἰτιῶν οὐκ ἐνέχεται τῇ ἑδνιβιτωρίᾳ ὁ πράτης, εἰ μὴ ἐπηγγέλατο ἀπέιναι αὐτὰς ἐξηρημένου τοῦ φρυγῶδος καὶ τοῦ ἑμβουῶ, ὡς θεμ. γ. τοῦ δ. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τιτ. καὶ βιβ. 1) ἀλλ' ἐνέχεται τῇ μειώσει τὸ τίμημα, ὡς τὸ δ. θεμα αὐτοῦ φησιν. καὶ ἡ μὲν ἀναστρέφουσα εἰσὼ ἐξ μηνῶν ἀριθμονιμένων ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πράσεως κινεῖται ἢ δὲ μειοῦσα τὸ τίμημα εἰσὼ ἐναντιοῦται, τουτέστιν, ἀφ' οὗ ἐπηγγέλη, ὡς κεφ. κ'. θεμ. παρατελευταίῳ τοῦ αὐτοῦ τιτ. καὶ βιβ. ἀλλὰ ταῦτα νόσον, ἐν ᾧ ἰδικῶς ὁ πράτης ἠσφαλίσατο τὸν ἀγοραστήν ἐπὶ τοῖς ἀεδιλικῶς κεφαλαίοις· εἰ γὰρ μὴ ἠσφαλίσατο αὐτὸν ἰδικῶς, τότε ἡ μὲν ἑδνιβιτωρία ἐντὸς δύο μηνῶν, ἢ δὲ κούαντι μνῶρις ἐντὸς ἐξ μηνῶν καὶ μόνων κινεῖται. τούτο γὰρ εὐρῆς ἐν τῷ λη. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τιτ. καὶ βιβ. [Sch. e. II. 185.]

κατεδικάσθη τῷ ἀγοραστῇ] † ῥόθου, οὐ πρό τοῦ ἀγορασθῆναι παρὰ τοῦ τεχνίτου εἶχεν τὸ πάθος ὁ δούλος, καὶ ὀφείλει ὁ τεχνίτης κινεῖν κατὰ τοῦ πρώτου. [Sch. f. II. 185.]

μετὰ τὸ ἀγορασθῆναι] Εἰ γὰρ πρό τῆς ἀγορασίας ἔσθεν ὁ οἰκέτης τὸ πάθος, οὐκ ἀπαιτηθήσεται ὁ ἐντελιόμενος ἐγκαλέσει γὰρ τῷ ἐνταλθέντι, τί δήποτε τοιοῦτον οἰκέτην ἠγόρασας, οὐ μάλιστα δύναται καὶ τὴν κούαντι μνῶρις κατὰ τοῦ πεπρακτοῦ κινεῖν ὁ ἐνταλθεὶς καὶ ὠνησάμενος. ἐγκαλεῖ οὖν αὐτῷ δικαίως ὁ ἐντελιόμενος, εἰ πρό τῆς ἀγορασίας ἔσχε τὸ πάθος· ὡς περὶ οὐκ καὶ μετὰ τὴν ἀγορασίαν· εἰ συνέβη τῷ οἰκέτῃ τὸ πάθος, οὐ κατὰ δόλον μέντοι τοῦ ἐντελιωμένου, ἀνεδίδου.

κατὰ κέλυσιν μου] Contra fore. τοῦτο νόσον, ὅσον εἰς τὸ ἀναγκάσθαι τὸν ἐντελιόμενον, τὰ περὶ τὴν τέχνην διαπραγήματα καὶ τὰ δίκαια τοῦ οἰκέτου δίδοναι τῷ τεχνίτῃ. φιλᾶται γὰρ ἐπὶ σχήματος τὰ εἰρημένα· εἶχε κατὰ γνώμην αὐτοῦ τὸν οἰκέτην ἐδίδαξε τὴν τέχνην ὁ ἐνταλθεὶς.

δίδωμι τὰς δαπάνας] Τοῦ ἄνων. Περὶ τῶν δαπάνων τοῦ διδασθέντος δούλου τέχνην ἀναγνώθι βιβ. ιγ'. τιτ. ζ'. διγ. κέ.

* Ζῆτει βιβ. ι. τιτ. γ'. κεφ. μδ'. καὶ βιβ. κ'. τιτ. δ'. κεφ. ε'. θεμ. δ. καὶ πρόσσχεσ αὐτοῖς, ἵνα μὴ ἐναντιωθῇ σοι τὸ παρὸν πρὸς ἐκεῖνο κεφ.

* Ὁ Νομοφύλαξ. Διὰ τῆς κοινδοῦκτι, οὐ διὰ τῆς μανδάτι.

* Γρατοῦτον γὰρ εἶναι δεῖ τὸ μανδάτον, (ποῖα δὲ λαμβάνει ὁ παραθηκασίος, ζῆτει βιβ. ιγ'. τιτ. β'. κεφ. κγ'. ποῖα ὁ κολωνος,) εἰ μὴ κατὰ κέλυσιν τοῦ ἐντελιωμένου ἐδαπάνησεν.

viginti aureis me volente eum vendidit. Mandati iudicio hos viginti aureos mihi solvere coactus est. Postea faber ex emto conventus est, quasi servus vitio certo laboraret, eoque nomine in quinque aureos ipse damnatus est. Faber nullam adversus me habebit actionem, ut Mela ait: faber enim sine dubio adversus venditorem servi ex emto actionem habebit, qua indemnitate consequi potest. Haec dicimus, nisi forte post emtionem sine dolo malo fabri servus vitium habere coeperit: tunc enim quinque aureos praestare fabro teneor. Quodsi iussu meo servus artem fabri edoctus sit, contrarium obtinebit: mandati enim mercedis doctrinae et cibarium servo praestitorum nomine mecum agetur, nisi faber, se gratis eum edocturum, promiserit.

17) quasi servus sanus non esset] Intellige vitium animi, ut ponamus, servum non reddi venditori, sed actionem quanti minoris competere: nam vitium animi locum dat actioni quanti minoris, corporis autem actioni redhibitoriae: sin autem vitium corporis usque ad animum penetret, ut accidit eis, qui propter febrem loquuntur aliena, locus est redhibitoriae, ut cap. 4. tit. 10. lib. 19. Praeterea sciendum est, venditorem non teneri redhibitoria propter animi vitia, nisi dictum sit, haec abesse: excepto fugitivo et errone, ut them. 3. cap. 4. eiusdem tit. et lib. sed tenetur quanti minoris, ut ait them. 4. eiusdem capit. Et redhibitoria quidem agitur intra sex menses numerandos ex tempore venditionis: actione quanti minoris intra annum, ex quo promissum quid est, ut cap. 20. them. penult. eiusdem tit. et libri. Haec ita intellige, si venditor de capitibus edicto aedilium comprehensis specialiter caverit emtori: nam si ei specialiter non cavit, redhibitoria intra duos menses, quanti minoris intra sex menses tantum agitur. Id enim invenies cap. 38. eiusdem tit. et libri.

18) emtori damnatus est] Finge, servum vitium habuisse ante, quam a fabro emeretur, debetque faber adversus venditorem agere.

19) posteaquam emisset] Nam si antequam emeretur, servus vitium habuit, nihil mandator praestabit: mandatario enim imputabit, quod talem servum emerit, praecipue cum mandatarius, qui et emit, adversus venditorem quanti minoris agere possit. Merito igitur ei mandator imputabit, si servus antequam emeretur, vitium habuit: quemadmodum et post emtionem si servus vitium habere coepisset, sine dolo tamen mandatarii, eum redderet.

20) iussu meo] Contra fore. Hoc intellige, quatenus mandator impensas doctrinae et diurna servi cibaria fabro praestare compellitur. Quae enim dicta sunt, in suo statu servantur: siquidem voluntate mandatoris mandatarius servum artem docuerit.

21) impensas — praesto] Anonymi. De impensis in doctrinam servi erogatis lege lib. 13. tit. 7. dig. 25.

Quaere lib. 10. tit. 3. cap. 44. et lib. 20. tit. 4. cap. 5. them. 4. et animum advertite ad ea, ne hoc caput illi obstare tibi videatur.

Nomophylax. Per conducti actionem, non per mandati actionem.

Nam mandatum gratuitum esse debet, (quaenam autem depositarius consequatur, quaere lib. 13. tit. 2. cap. 23. et quaenam colonus,) nisi iussu mandatoris im-

q) Idem schol. habet Fabr. et Cod. Coisl. Ex Cod. exhibui. r) μὴ recte Fabr. Deest in Cod. Coisl. Postea Fabr. ἀναστραφέντα. s) ἀρμόζειν Fabr. t) Fabr. κούαντι. u) Fabr. addit τῇ. v) Fabr. ἑδνιβιτωρίαν et sic postea. w) Fabr. τὸ πρῶγμα. x) Fabr. καὶ εἰ, omisso δέ. y) Fabr. ἑδνιβιτωρία et sic semper in hoc scholio. z) Fabr. τιτ. η'. a) Fabr. ἰστέον ἐστὶ, omisso δέ. b) Fabr. ἐμψυχικῶν. c) Fabr. ἀπαγγέλλεται. d) Fabr. αὐτῷ. e) Fabr. addit.: οὐτοι γὰρ, κἂν μὴ ἐπηγγελεύθωσιν, ἀντιστρέφονται. f) Fabr. θέματα γ'. τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου. g) Fabr. τῇ μειώσει τοῦ τιμήματος. h) Fabr. εἰς ἐξ μηνῶν. i) Fabr. ἀπὸ τῆς πράσεως, omisso τοῦ καιροῦ. k) Fabr. addit. συναπτοῦ. l) Fabr. ὡς κεφ. ιθ'. θεμ. τελευταίῳ. m) Fabr. addit. καί. n) Fabr. omittit τότε et μὲν. o) Fabr. addit. κινεῖται. p) Fabr. omittit μηνῶν καὶ μόνων κινεῖται et reliqua, et addit, ὡς κεφ. ιθ'. τοῦ αὐτοῦ καὶ τίτλου καὶ βιβλίου.

ἀλλ' ἐπεὶ κατὰ γνώμην φησὶν τοῦ ἐντειλαμένου, ἀδιασπίτως περὶ τῶν δαπανῶν λέγει. ζῆτει καὶ βιβ. ιε'. τιτ. α'. κεφ. λα.

L. 27. pr. κζ'. Γαι. Ἐντειλάμην σοι, χρεώστην σου ἔλευ-
D. XVII. 1. θερῶσαι, ὑποσχόμενος καταβαλεῖν σοι· ἐνέχομαι τῇ
περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ.

τῇ περὶ ἐντολῆς ἀγωγῇ] * Τοῦ Νομοφύλακος. Ἐὶ
δὲ μὴ προσηγήσεται μανδάτον, ἀλλὰ σύμφωνον, οὐ τῇ μαντάτι
χώρα ἦν, ἀλλὰ τῇ πραιοκρίτους βέρβις.

L. 27. §. 1. Συνίσταται ἐνοχῇ, ἔνθα παρὰσχω σοι δοῦλον ἐπὶ
D. eod. τῷ^{q)} ἔλευθερῶσαι αὐτὸν μετὰ θάνατόν μου. δύναμαι
δὲ μεταμεληθεὶς ἀναλαμβάνειν αὐτόν.

ἔνθα παρὰσχω] Στεφ. Tradidero, τραδιτεύσω καὶ
ἐπὶ σὲ μεταθήσω τὴν δεσποτείαν· εἰ γὰρ μὴ ἡ δεσποτεία
μετετέθη, οὐδὲ ἔλευθεροῦν ὁ λαβὼν ἐδύνατο τὸν οἰκέτην.
ἰδοὺ τοῦτέστιν, οὐ ἔστιν ἐτι δεσποτεία, ἔλευθεροῦ. οὕτως οὖν
νόσον καὶ τὸ εἰρημένον τῷ Ἰουλιανῷ ἐν τῷ α'. διγ. τοῦ
παρόντος τιτ.

Si hominem tibi dedero, δώσω, τοῦτέστιν, δεσπότην σε
τούτου ποιῶσα· μάλιστα μὲν, ὅτι τὸ δῶκε δηλοῖ δεσποτείας
μετάθεσιν· ἔπειτα δὲ, ὅτι καὶ ἐν αὐτῷ τῷ διγ. δηλοῖ δεσπο-
τείαν μετενεχθεῖσαν ἐπὶ τὸν λαβόντα ἐπὶ ὄρω ἔλευθερίας, δι-
ὦν ὁ Ἰουλιανὸς ἰδικῶς ἐκείσε φησιν.

* Οἰκέτην ἐπὶ τούτῳ σοι τῷ ὄρω ἐτραδιτεύσω, ἵνα μετὰ
τὴν ἐμὴν τελευτὴν αὐτὸν ἔλευθερώσῃς. συνέστη τὸ μανδάτον,
καὶ ἐξ ἐμοῦ προσώπου δυνατὸν κινήθῃαι τὴν μαντάτι, εἰ
τοχὸν θελήσῃ μεταμελόμενος τὸν ἐμὸν οἰκέτην ἀναλαβεῖν.

* Κυρίλλου. Ἐὶ δώσω σοι οἰκέτην ἐφ' ᾧ μετὰ θάνατόν
μου ἔλευθερώσαι, εἰ μεταμεληθῶ, κινῶ μαντάτι.

μετὰ θάνατόν μου] † Ἐνταῦθα προθεσμία ὁρίσθη
ὁ θάνατος μου, καὶ καλῶς ἐντὸς αὐτῆς μεταμέλωμαι^{r)}, ὡς
βιβλίω κδ'. τίτλω δ'. κεφαλαίω ε'. θέματι α'. καὶ βιβλίω ιε'.
τίτλω ζ'. κεφαλαίω ιε'. ὁ οὐκ ἔστιν ἐναντίον. ὅπου μὲν γὰρ
ἀγοράσας αὐτὸς ἔλευθερώσει, οὐκ ἔχει χώραν ὁ μεταμέλος
τοῦ πρῶτου· ὅπου δὲ οὐκ ἔλευθερώσει ἐμπροσθέντως, χώρα
τῷ μεταμέλῳ, ἄλλως γὰρ, ἐάν μὴ φάσῃ τοῦ ηγορακότου ἔλευ-
θερωθῆναι, δυνατὸν πρὸ τῆς προθεσμίας μεταμελεῖσθαι ὁ πρῶ-
της. ὁ δὲ ἀγοραστής ὡς τίμημα δεδωκώς ἔλευθερώσας οὕτως
ἔστιν, ὡσανεὶ δίχα ὄρου τὸν οἰκέτην ὠνήσατο. ταύτην τὴν
παραγραφὴν εὐρήσεις ἐν τῷ ζ'. κεφ. τοῦ ζ'. τιτ. τοῦ ιε'. βιβ.
[Sch. g. II. 185.]

συνίσταται ἐνοχῇ] Consistit obligatio. Μὴ θανα-
τώσῃς, ἐπὶ τῶν τοιούτων θεμάτων εἰσθῆναι ἔλευθεροῦν· τότε
γὰρ οὕτως ἔχει, ὅτι ἀπλῆ δόσις καὶ οὐ διὰ δόσιν τοῦ ἐντελλο-
μένου ὑπόκειται· εἰ γὰρ ἐντελλόμενος δέδωκε τις τὸν οἰκέτην
ἐπὶ ἔλευθερίας ὄρω, τότε μαντάτι ἀγοράσει. καὶ μὴ ἔπειτα, ὅτι
εὐρήσεται τι κερδαίνων ὁ ἐνταλθεὶς, ἔχων τὸ πατρωνικὸν δι-
καιον κατὰ τοῦ ἔλευθερουμένου. εἶπον γὰρ σοι πολλὰς, ὅτι
ἀπελευθερὸς ἐν περιουσίᾳ οὐ τάσσειται. ἄλλο δὲ, ὅτι ἐκ μετα-
μέλου τὸν καῦσα δάτα καῦσα νὸν σεκουῖτα κοινδικίον κινῶ,
ὡς ἔγνωσ ἐν τῷ α'. βιβ. τοῦ παρόντος συντάγματος τιτ. δ'.
διγ. ε'.

* Τοῦ Ἐναντιοφ. Οὐ πάντως ἐνοχῇ τίκεται, οὔτε μετα-
μελόμενος ἀναλαμβάνω, ἀλλὰ κατὰ τὴν διάστιξιν τοῦ ιε'. διγ.
τοῦ ε'. τιτ. τοῦ ιε'. βιβ. ἤτοι βιβ. . . τιτ. . .

* Ζῆτει βιβ. ια'. τιτ. β'.^{s)} κεφ. ζ'. θεμ. β'. καὶ τὴν ἐν
αὐτῷ κειμένην παραγραφὴν· συμβάλλεται γὰρ κινῆσαι εἰς τὸ
παρόν· καὶ βιβ. κς'. τιτ. α'. κεφ. ις'. ιε'. καὶ γ'. καὶ π'.

δύναται δὲ μεταμεληθεὶς] * Στεφ. Ἄλλο δὲ, ὅτι
τὸν καῦσα δάτα, καῦσα νὸν σεκουῖτα ἐκ μεταμελείας κινῶ κοιν-
δικίον, ὡς ἔγνωσ^{t)} ἐν τῷ α'. βιβ. τοῦ παρόντος συντάγμα-
τος τιτ. δ'. διγ. ε'. παρεδεδωμένων σοι παρ' ἐμοῦ. Ἐρωτήσις.
Ἄρα δὲ, εἰ ἀλλότριος ἦν ὁ τραδιευθεὶς οἰκέτης, δυνατὸν ὁ
λαβὼν ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ ὄρω τοῦτον αὐτὸν τὸν οἰκέτην οὐσον-
καπιτεύσαι ἐν τῷ μετιζῷ; καὶ πάντ' τοῦτο γὰρ ὁ Οὐλιανὸς
ἐν τῷ ιε'. βιβ. τῶν διγ. τιτ. δὲ δονατιονίβους διγ. ιε'. φη-
σὶν ἤτοι βιβ. . . τιτ. . .

q) τῷ recte Cod. Coisl. Fabr. τό. r) Fabr. μεταμέλωμαι. Correxi μεταμέλωμαι. s) Sic Cod. Coisl. Emendandum
τιτ. α'. Est L. 7. §. 2. D. II. 14. quam Scholiastes intelligit. t) Deesse videtur ἐκ τῶν.

pensas fecerit. Sed quia voluntate mandatoris id factum esse dicit, indistincte de omnibus impensis loquitur. Quare et lib. 15. tit. 1. cap. 31.

XXVII. Gaius. Mandaveram tibi, ut debitorem tuum liberares, meque soluturum tibi promisi: mandati actione¹⁾ teneor.

1) mandati actione] Nomophylacis. Quodsi mandatum non praecessisset, sed pactum, non mandati actioni, sed praescriptis verbis actioni locus esset.

Si servum tibi tradidero²⁾, ut eum post mortem meam³⁾ manumitteres, consistit obligatio⁴⁾. Possum autem, si me poeniteat⁵⁾, eum recuperare.

2) si — tradidero] Stephani. Tradidero et ad te dominium transtulero: nam si dominium non esset translatum, neque alter servum manumittere potuisset. Hoc est, ille, qui dominium adhuc habet, manumittit. Sic igitur intellige et quod a Iuliano dig. I. huius tituli dicitur.

Si hominem tibi dedero, id est dominium eius te effecero: praecipue, quia verbum dare dominii translationem significat: deinde, quia in eodem dig. dominium ad accipientem sub lege manumittendi translatum esse indicant ea, quae Iulianus ibi specialiter dicit.

Servum ea lege tibi tradidi, ut post mortem meam manumitteres. Mandatum consistit. Ex mea quoque persona mandati agi potest, si forte poenitentia acta servum meum recuperare velim.

Cyrilli. Si servum tibi dedero, ut post mortem meam manumitteres, mandati agam, si me poenituerit.

3) post mortem meam] Hoc loco tempus statutum erat, mors mea: et recte intra illud poenitentiam agere possum, ut lib. 24. tit. 4. cap. 5. them. 1. et lib. 19. tit. 7. cap. 17. quod non obstat. Cum enim ipse emtor manumiserit, locum non habet poenitentia venditoris: cum autem intra diem statutum non manumiserit, locus est poenitentiae: alioquin enim, si citra factum emtoris servus liberatus sit, venditor ante tempus statutum poenitentiam agere potest. Emtor autem, (utpote qui pretium solverit,) si manumisit, perinde est, ac si nulla lege dicta servum emisset. Hanc adnotationem invenies cap. 7. tit. 7. lib. 19.

4) consistit obligatio] Ne mireris, eiusmodi casibus solere manumittere: tunc enim hoc sic se habet, cum simpliciter datus sit servus, nec alter teneatur propterea, quod mandator dederit: nam si mandans quis servum dederit sub lege manumissionis, mandati actio competit. Nec dicas, mandatarium lucrifacere quid eo, quod ius patronatus in manumissum habeat. Saepae enim te docui, libertum in bonis non numerari. Certum autem est, ex poenitentia me conditione causa data, causa non secuta agere, ut didicisti lib. 1. huius partis, tit. 4. dig. 5.

Enantiophanis. Non omnino nascitur obligatio, nec poenitentia acta recipio, sed secundum distinctionem dig. 12. tit. 5. lib. 39. sive lib. . . tit. . .

Quaere lib. II. tit. 1. cap. 7. them. 2. et adnotationem ibi positam: nam illud ad hoc quoque tibi prodest: et lib. 26. tit. 1. cap. 36. 39. et 13. et 81. et 83.

5) possum autem, si me poeniteat] Stephani. Certum autem est, eum poenitentia acta conditione causa data, causa non secuta agere, ut didicisti ex his, quae lib. I. huius partis tit. 4. dig. 5. tibi tradidi. Interrogatio. Num, si servus traditus alienus erat, is, qui eum dicta lege accepit, eum interea usucapere potest? Omnino: hoc enim Ulpianus lib. 39. Digestorum tit. de donationibus dig. 17. ait sive lib. . . tit. . .